...ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряш-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

№ 230 (6150)
НОЯБРИИН
23
ПЯТНИЦА
1951 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Агитационно-ниитын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулая

Декабриин 16-да арадай сүүдүүдые һунгаха һунгалта болохонь. Бурят-Монголой ажалшад Российска Федерациин бүхы арадуудтай хамта ажалай болон политическэ угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр энэ һунгалтада бэлдэжэ байна. Манай республикын хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенци арадай судьянарта болон заседательнуудта кандидадуудые дэбжүүлгын суглаануудые бата бэхи нэгэдэлэй оршон байдалда үнгэргөө. Ажалшадай, депутадуудай Соведүүдэй районно, городской болон аймагуудай гүйсэдхэхэ комитедүүд арад зоной дура хүсэлые бэелүүлэн, тэдэнэрэй дэбжүүлһэн кандидадуудые регистрацилаа. Тэдэ дэбжүүлэгдэһэн хүнүүд хадаа коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадууд, арадай эрхим хүбүүд, басагад мүн.

Арадай сүүдүүдые һунгаха кампаниин шэнэ үе — кандидадуудай түлөө агитаци хэхэ үе эхилээ. Энээнтэй дашарамдуулан арад зоной дунда агитационно-ниитын хүдэлмэри ябуулха талаар нютагай партийна организацинуудай харюусалгань улам ехэ болоо. Агитационно-ниитын хүдэлмэриин хэр зэргэ үргэнөөр, хэр зэргэ гүнзэгы удхатайгаар ябуулагдаһанһаа һунгуулиин кампаниин амжалта дулдыдаха байна.

Энээниие зүбөөр ойлгожо, манай республикын столицын болон олохон аймагуудай партийна организацинууд һунгуулиин кампаниин түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилэн һунгагшадай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Жэшээлхэдэ, Улан-Удэ город дотор табан мянга шахуу агитаторнууд һунгагшадай дунда ябуулагдаха политическэ хүдэлмэридэ хабаадуулагдана. Тэдэнэр хадаа арадай сүүдүүдые һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримые, Сталинска Конституциин агууехэ принципүүдые, советскэ гражданинуудай эрхэ болон уялгануудые ажалшадта тайлбарилан ойлгуулна, манай орон доторхи ажалай болон культурна байгуулалтын гайхамшагта амжалтанууд тухай хэлэжэ үгэнэ.

Улан-Удэ городтохи № 14 һунгуулиин пунктда байгуулагдаһан агитколлектив урэ ехэтэ хүдэлмэри хэжэ байна. Тус агитколлективэй 70 гаран агитаторнууд һунгагшадай гэр байрануудта ходо ошожо, хөөрэлдөө хэнэ, газетэнүүдые уншана. Тэдэнэр һунгагшадта зорюулан лекцинүүдые, элидхэлнүүдые эмхидхэнэ, граммафонно пластинка дээрэ бэшэгдэһэн, В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай үгэнүүдые хамтадаа шагнаха ябадал эмхидхэнэ.

Бичурын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин дэргэдэхи агитколлектив тэрэшэлэн муу бэшээр хүдэлмэрилнэ. Эндэ агитаторнуудай һайн хүдэлмэрилһэнэй ашаар бүхы һунгагшад арадай сүүдүүдые һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримтэй танилсанхай.

Гэхэтэй хамта зарим эхин партийна организацинууд һунгагшадай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэри эмхидхэхэ талаар угаа ехээр унжагайрна. Жэшээлхэдэ, Заиграйн болон бусад зарим аймагуудай хэдэ хэдэн колхозуудай, Бичурын сахарай заводой партийна организацинууд агитаторнуудые саг болзор соонь томилоогүй, тэдэнэртэ участогуудыень даалгажа үгөөгүй байха юм. Тэрэнэй эсэстэ олон һунгагшадай дунда политическэ хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Зарим газарнуудта агитациин элдэб формонуудые хэрэглэхэ ба агитациие идейнэ гүнзэгы удхатайгаар үнгэргэхэ ябадалда анхарал табигданагүй.

Дутагдалнуудые дары түргэн усадхаха, агитационно-ниитын хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулжа, бүхы һунгагшадые хабаадуулха гэһэн зорилго мүнөө табигдана. Большевистскэ агитаци хадаа хаа хаанагүй— бүхы предприятинуудта, модо бэлэдхэлэй участогуудта, загаһа барилгын предприятинуудта, эмхи зургаануудта, һуралсалай газарнуудта, МТС-үүд, колхозууд болон совхозуудта, һунгагшадай гэр байрануудта ябуулагдаха ёһотой.

СССР-эй Верховно Соведтэ, союзна болон автономно республикануудай Верховно Соведүүдтэ, ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай үедэ агитационно хүдэлмэри ябуулха ехэхэн дүй дүршэл олдоһон байха юм. Тэрэниие мүнөө, арадай сүүдүүдые һунгаха һунгалтын урда тээхи агитационно хүдэлмэридэ хэрэглэхэ шухала.

Партийна организацинуудай бүхы агитационно-пропагандистскэ хүдэлмэри хадаа СССР-эй Конституциие, советскэ гражданинуудай эрхэ болон уялгануудые, советскэ һунгуулиин хуулиие, СССР дотор социализмын илалтын бүхэдэлхэйн түүхэтэ удхашанарые, советскэ патриотизмын, советскэ обществын морально-политическэ нэгэдэлэй болон СССР-эй арадуудай хани барисаанай удхашанарые, манай орон дотор коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ советскэ арадай зорилгонуудые ажалшадта гүнзэгыгөөр ойлгуулха ябадалда зорюулагдаха ёһотой. Агитаторнууд хадаа һунгагшадые арадай сүүдүүдэй ажал-ябуулгатай танилсуулха, советскэ сүүдэй байгуулалтын демократическа үндэһэ һуурии, социалистическэ байгуулалтада сүүдэй ямар үүргэ дүүргэдэгые, буржуазна сүүдтэ орходоо советскэ сүүдэй үндэһэн илгаае ажалшадта тайлбарилан ойлгуулха зэргэтэй.

Мүнөө үедэ агитационно-ниитын хүдэлмэриин шухалын шухала зорилго хадаа ажалшадай дэбжүүлһэн кандидадуудые арадай судьянар, арадай заседательнууд болгон һунгахын түлөө агитаци хэхэ ябадал болоно. Арадай судьянарта, арадай заседательнуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн хүнүүдэй биографитай, тэдэнэрэй политическэ ажал-ябуулгатай болон хүдэлмэритэй һунгагшадые танилсуулха шухала. Тиимэһээ кандидадуудые һунгагшадтай уулзуулха, цехүүд, бригаданууд, ниитын байранууд, клубууд болон уншалгын байшангууд дотор һунгагшадтай кандидадуудай хөөрэлдэхэ ябадал эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Агитаторнуудай хэһэн ниитэ-политическэ хүдэлмэри хадаа ажалшадай политическэ болон ажалай саашанхи дэбжэлтэ үүсхэхэ, һунгалтануудта бүхы һунгагшадай хабаадажа, коммунистнууд болон партийна бэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудай түлөө голосовалха ябадал хангаха ёһотой.

Һунгагшадай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар, эрхим шанартайгаар ябуулая!

Сүүдүүдэй һунгалтанууд тухай номууд

М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэ РСФСР-эй арадай сүүдүүдые һунгаха һунгалтанууд тухай номуудые ажалшадай дунда үргэнөөр тараажа байна.

Тус библиотекын хүдэлмэрилэгшэд һунгуулиин № 28 участогта нүүдэл библиотекэ эмхидхэжэ үгөө. Абонементнэ таһагтаа һунгагшадай булан бии болгоо. Тэндэ номуудые һайшаан дурадхаһан списогүүд, альбомууд, харуулан ойлгуулха материалнууд табигдаһан, ехэ хабтагай дээрэ: «Советскэ сүүд — дэлхэй дээрэ эгээн демократическа сүүд мүн» гэһэн темээр номуудай-зурагуудай выставкэ түхеэрэгдэһэн байна. Мүнөө үедэ залуу һунгагшад-уншагшадай конференци үнгэргэхөөр бэлэдхэжэ байна. Тус конференци дээрэ советскэ сүүд тухай, «Революциин урда тээхи сүүд ажалшадые дарлахадань хаанта засагай зэбсэг байгаа» гэһэн ба бусад элидхэлнүүд болохо байна.

Д. Жарков.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үдэрэйнгөө нормые 177 процент хүрэтэр дүүргэдэг, судно заһабарилгын заводой токарь Кузьма Рагускин ажаллажа байна.

С. Доржиевай фото.

Үйлэдбэриин жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн

Коммунист Кошелевой туйлаһан амжалта

Василий Кириллович Кошелевой жолоододог паровозой будка соо хүн зон олон... Ахалагша машинистһаа гадна, тэрэнэй туһалагшад, кочегарнууд сугларба. Тус паровозой партгруппорг И. А. Игров партийна суглаа нээхэ зуураа, Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд тухай элидхэл хэхынь тула ахалагша машинист нүхэр Кошелевто үгэ үгэбэ.

—Социалистическэ мүрысөөндэ ороходоо абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, Агууехэ Октябриин 34 жэлэй ойе угтаабди. Паровозойнгоо сүүдхэ бүриин техническэ скоростиие 21 километрээр үлүүлээбди, тэрэнэй эрьесын сагые 12,6 часаар бага болгообди. 29.635 килограмм түлишэ арбилаабди, — гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Удаа тээнь үгэ хэлэһэн тус коллективэй гэшүүд бүри дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаба. Тиигээд, паровозойнгоо гүйсые подъемочно заһабарилгын хоорондо зуу мянган километрын орондо аяар 130 мянган километр хүргэхэ, жэлэй дүүрэтэр 36 тонно үнэтэ түлишэ арбилха, поездоёо имагтал график соонь ябуулан, Сталинска Конституциин үдэрые угтаха гэжэ шиидээд, нүхэр Сосседенко ахалагша машинисттай паровозой коллективые социалистическэ мүрысөөндэ уряалба.

Эдэ дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудаа саг болзор соонь дүүргэхын түлөө мүнөө эмхидхэлэй хүдэлмэриие эдэнэр эршэтэйгээр ябуулжа эхилээ. Коммунистнууд нүхэд Ловушкин, Игров, Кошелев гэгшэд Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 34 жэлэй ой тухай нүхэр Л. П. Берияын түүхэтэ элидхэлтэй коллективэйнгээ гэшүүн бүхэниие гүнзэгыгөөр танилсуулаа.

Социалистическэ мүрысөөндэ ороһон энэ коллективэй гэшүүдэй шэнэ амжалтануудые туйлажа, Сталинска Конституциин үдэрые угтаха байһандань ажаг һэжэг байхагүй. Эдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэдэг зайшалтай.

В. Бабошкин.

Хоёр-гурбан нормо дүүргэнэ

Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой арматурна цехын коллектив доторойнгоо арга боломжые хүсэд ашаглан хүдэлмэрилжэ, ехэ амжалтануудые туйлана. Тус цехын слесарна участок хүдэлмэришэдөөр дутуу юм. Гэбэшье, хүдэлмэришэн бүхэнэй сагаа нигтаруулан ажаллаһанай ашаар октябрь һарынгаа даалгабариие участок үлүүлэн дүүргээ.

Цехын парторг нүхэр Крючков эб найрамдалай вахтада жагсаад, хоёр нормо дүүргэлэг байгаа. Политическэ хүтэлбэрилэгшэ ба хүмүүжүүлэгшэһээ жэшээ абажа слесарьнууд нүхэд Лященко, Комлев, токарьнууд нүхэд Киселёв, Савкин, Булыгин, Тимофеев, Перевезенцева болон бусад 2—3 нормо дүүргэдэг стахановецууд болоо.

Тиихэдэ, хуушанай кадрова хүдэлмэришэн токарь-универсал нүхэр Турышев өөрынгөө хүбүүе токарна мэргэжэлдэ һургаа. Тэрэнь эрхим хүнүүдэй нэгэн болонхой.

Шэн зоригтойгоор, эмхитэй гуримтайгаар хүдэлмэрилдэг тус цехын коллектив гансахан октябрь һара соо 2 паровоздо хэрэглэгдэхэ арматура түсэбһөө гадуур бүтээн гаргажа, паровоз хабсаруулгын цехтэ тушаагаа.

Ф. Николаев.

Түрүү модошодһоо жэшээ абаха

Модо бэлэдхэлэй ажахын ба политическэ удхашанарые ойлгоһон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд модо бэлэдхэлдэ эрхим хүнүүдээ эльгээнэ. Жэшээлхэдэ, Хоринн аймагай Үдын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Будажапов), Калининай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Гунзенов) модо бэлэдхэлдэ хүнүүдээ түсэбэй ёһоор гаргаа.

Мүнөө тус колхозуудай колхознигууд-сезоннигууд ажалай үндэр бүтээсэ туйлана. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой бригада (бригадирынь нүхэр Нанзанов) модо таллуулга дээрэ хүдэлмэрилнэ. Бригадын гэшүүд нүхэд Г. Стуков, А. Колобов болон бусад Хоринн леспромхоздо хүдэлмэрилхэдөө, үдэрэйнгөө нормые 200—210 процент дүүргэн, социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Иимэ жэшээнүүд олон.

Тиибэшье бүхы аймаг соо сезоннигуудые гаргалга хангалтагүй. Энэ гүрэн түрын хэрэгые тоодоггүй зантай хүтэлбэрилэгшэд бии. Аймгүйсэдкомой тогтоолой ёһоор модо шэрэлгэдэ 20 моритой хүнүүдые гаргаха байһан Кировэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Бадановн) миил 7 хүниие гаргаа. Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүхэр Базаржапов), «Гигант» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Шлыков) модошодоо холо дутуу гаргаад байна.

Тус колхозуудаар модо бэлэдхэлдэ ба шэрэлгэдэ гаража, Эхэ оровойнгоо аша туһада һайнаар ажаллаха дуратай хүнүүд олон.

Б. Намжилон.

Артелиин стахановецууд

Бурпромсоведэй «Победа» гэжэ олзоборилгын артель болбол энэ оной арбан һарын программые 128,3 процент дүүргээ. Үйлэдбэриинь цехүүд үбэлдэ һайнаар бэлэдхэгдэнхэй.

Түрүү стахановецууд Минеев, Борисов, Шадрина, Бурлакова ба бусад жэлэйнгээ түсэб үни хада дүүргээд, мүнөө 1952 оной түсэбөөр хүдэлмэрилжэ байна.

АРАДАЙ СҮҮДҮҮДЫЕ ҺУНГАХА ҺУНГАЛТАНУУДТА БЭЛЭДХЭЛ

Агитколлективэй хүдэлмэри

Бичурын аймагай колхозууд ба эмхи зургаануудта арадай сүүдүүдтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэлэй эхилһэнһээ хойшо ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Молотовой нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци һайнаар хүдэлмэрилнэ. Тус организаци 28 хүнһөө бүридэһэн агитколлектив байгуулаа. Агитатор бүхэндэ тусхай участок даалгагданхай. Тэдэнэрынь һунгуулиин хуулиие хүн зондо тайлбарилха хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулжа ороо. Комсомолецууд-агитаторнууд Зоя Жеребцова, Валентина Валамеева, Николай Козлов ба бусад илангаяа эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр РСФСР-эй арадай сүүдүүдтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримтэй колхознигуудые танилсуулха зорилгоор хэдэн хөөрэлдөөнүүдые өөһэдынгөө участогуудта үнгэргөө. Гадна, тэдэнэр Сталинска Конституци тухай, советскэ һунгуулиин системэ тухай ба бусад асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ.

Молотовой нэрэмжэтэ колхозой территори дээрэ эмхидхэгдэһэн һунгуулиин № 23 пункт соо ноябриин 13-най үдэр колхозой комсомолецуудай хамгын суглаан боложо, һунгуулиин кампаниин үедэ агитационно хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэнь партийна организацида комсомолецуудай туһалха зорилго тухай асуудал зүбшэн хэлсээ.

Суглаан болбол уранһайханай самодеятельностиин коллективэй хүдэлмэриие һэргээхэ шиидхэбэри гаргаа. Мүн агитаторнуудые ба эдэ хүдэлмэриин түлөө харюусаха хүнүүдые томилһон байна. Энэ тогтоолые бэелүүлэн тарянажалай № 6 ба № 9 бригадын комсомолецууд, залуушуул арадай сүүдүүдтэ һунгалгын үедэ табиха ехэ концерт бэлэдхэбэ. Энэ концертээ Окино-Ключи, Нижняя Топка, Верхняя Топка тосхонуудай хүн зондо ойрын үдэрнүүдтэ харуулха юм.

Г. Антонов.

Һунгуулиин № 13 пунктда

Бурмонкоопсоюзай автобазын байшан соо (Трактовая улица) һунгуулиин № 13 пункт түхеэрэгдэжэ, вождьнорой портредүүдээр, плакат ба лозунгнуудаар шэмэглэгдэһэн байна.

Тус пунктда «Росглавхлеб» трестын, № 9 һургуулиин, Бурмонкоопсоюзай автобазын, район хоорондын базын ба правлениин партийна организацинуудай агитаторнуудай зүблөөн һаяхан болобо. Һунгуулиин участогта агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри эмхидхэхэ тухай асуудал тэрэ зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Һунгуулиин пунктые даагшын орлогшо нүхэр Суздальницкая агитаторнуудта заабари үгэһэн ба хөөрэлдөө хэхэ материалнуудые тодорхойлжо үгэһэн байна. Һунгуулиин пунктда лекцинүүдые уншаха түсэб тус суглаан дээрэ баталагдаа.

Хүүгэдые хүмүүжүүлгэ тухай лекци ноябриин 20-до уншагдаа. Ноябриин 27-до атомна энерги тухай, декабриин 4-дэ Сталинска Конституци тухай, декабриин 11-дэ уласхоорондын байдал тухай лекцинүүд уншагдаха байна.

Агитаторнууд өөһэдынгөө участогуудта гаража, агитационно хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулна. Агитатор нүхэр Ильин Энгельсын улицын № 16 гэрэй һунгагшадта арадай сүүдүүдтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримые тайлбарилжа үгэһэн ба М. Горькиин «Эхэ» гэжэ зохёолһоо отрывок уншажа үгэһэн байна. Агитаторнууд-комсомолецууд Горбунова, Артёмова, Слуцкая ба бусад арадай сүүдүүдтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримые һунгагшадта тайлбарилжа үгэхэһөө гадна, арадай сүүдүүд тухай, мүн хаанта Россиин ба капиталистическэ оронуудай сүүдүүдэй ангиин удхашанар тухай хэлэжэ үгэһэн байна. Һунгагшад болбол агитаторнуудта баясхалан хүргэнэ, хододоо ябажа байхыень урина.

Д. Данилов.

Агитаторнууд хүдөө гарана

Колхознигуудай дунда политическэ хүдэлмэри ябуулхын тулада Ахын аймцентрын эмхи зургаануудһаа агитаторнууд гаража байна. Тэдэнэр арадай сүүдүүдтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримтэй колхознигуудые танилсуулха ба Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 34 жэлэй ой тухай нүхэр Берияын элидхэлые тэдэндэ тайлбарилжа үгэхэ байна. Гадна, агитаторнууд малай үбэлжэлгын ябасатай танилсахэ, тэрээндэ үзэгдэһэн дутуу дундануудые усадхаха ябадалдань колхозуудай партийна организацинуудта ба правленинүүдтэ туһалха юм.

Агитаторнууд С. Бартаев, М. Бизиязев, Б. Машаев, Г. Шопхоев, Т. Урбаев, Г. Булутов ба бусад һунгуулиин кампаниин дүүрэтэр колхозуудта агитационно хүдэлмэри ябуулхаар гараа.

Д. Дугаров.

Республикын аймагуудта тарна сохилгын ябаса тухай

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын 1951 оной ноябриин 20-ной мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Тарна сохилго	Тэрэ тоодо урһэнэй участогуудай тарна сохилго
Заиграйн	95,9	100,0
Мухаршэбэрэй	82,9	95,7
Кударын	76,1	90,8
Бичурын	74,3	97,6
Баргажанай	73,5	91,0
Ториин	65,6	58,2
Закаменай	65,6	71,5
Кабанскын	55,0	76,4
Түнхэнэй	52,5	75,6
Сэлэнгын	44,6	100,0
Тарбагатайн	44,2	97,2
Иволгын	42,2	89,1
Байкало-Кударын	37,7	71,4
Курумканай	33,9	88,6
Прибайкальска	31,6	85,8
Кяхтын	26,8	63,9
Хэжэнгын	23,8	85,4
Хориин	20,8	100,0
Яруунын	19,2	64,3
Зэдын	13,8	99,1

Республикын аймагуудта урһэ хаалгын ябаса тухай

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын 1951 оной ноябриин 20-ной мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Орооһото культурануудай урһэ	Хартаабхын урһэ
Баргажанай	107,6	113,4
Тарбагатайн	79,9	61,5
Курумканай	76,2	46,2
Иволгын	75,5	43,3
Түнхэнэй	74,2	53,3
Байкало-Кударын	72,8	83,5
Заиграйн	62,8	27,6
Прибайкальска	62,1	71,4
Кабанскын	60,8	11,1
Баунтын	58,2	45,8
Хориин	54,1	30,1
Мухаршэбэрэй	53,3	59,0
Бичурын	53,3	53,5
Зэдын	47,4	17,4
Кяхтын	45,8	20,0
Кударын	42,7	81,4
Хэжэнгын	40,8	25,9
Хойто-Байкалай	40,2	104,2
Сэлэнгын	37,5	40,0
Ториин	34,9	44,3
Закаменай	27,8	63,8
Яруунын	26,3	31,8

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Хони үсхэбэрилхэ түсэбөө дүүргэхын түлөө

Манай колхоз хонидойнгоо үүлтэр һайжаруулха, ашагыень дээшэлүүлхэ хүдэлмэри 1935 онһоо хойшо ябуулжа эхилһэн юм. Нютагай үүлтэрэй хонидые нарин ба нарибтар ноохотой болгохын тула меринос хусануудые абаһан байгаабди. Хэдэн жэл үнгэрөөд байхада хонидоймнай үүлтэр нилээд һайжаржа, ноохониинь нарин ба нарибтар боложо эхилээ һэн. Тиигэжэ гүрэндэ һайн шанартай нооһо элбэг ехээр тушаажа, колхоздоо олзо доход ехээр оруулдаг болоһон байгаабди.

Гэхэ зуура, хонидоо үүлтэр үүлтэрээрнь ондо ондоо гүүртэнүүд, отаранууд болгожо илгаагүй дээрэһээмнай һүүлэй жэлнүүдтэ хонидой үүлтэр һөөргөө муудаһан байна. Шалтагааниинь юуб гэхэдэ, үүлтэр һайжаруулха хэрэгтэ һүүлэй үедэ хайша хэрэгээр хандаһан, һүүлэй хэдэн жэлнүүдтэ меринос хусануудые абажа, хонидтоо табяагүй байгаабди.

Эдэ дутуунуудые усадхажа, хонидойнгоо үүлтэр һайжаруулха, ашагыень дээшэлүүлхэ асуудал партийна суглаан дээрэ сентябриин һүүл багта зүбшэн хэлсэжэ, зохихо хэмжээнүүдые хараалһан байнабди.

«1951—1955 онуудай туршада республикын колхозуудта хони олоор үсхэбэрилхэ ба нооһо ехээр бэлэдхэхэ хэмжээнүүд тухай» БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой тогтоол хадаа хонидой үүлтэрые бүхы хэмжээгээр һайжаруулхыень, ашагые дээшэлүүлхыень республикын бүхы колхозуудые уялгалһан байна.

Тус тогтоолые манай колхознигууд зүбшэн хэлсээд, табанжэлэй эсэстэ 9 мянган толгой хонитой болохо, мүн дунда жэшээгээр нарин ноохотой хонидһоо 4,5 килограмм, нарибтар ноохотой—4 килограмм, шэрүүбтэр ноохотой—3 килограмм нооһо хайшалха, 1952 ондо 2 мянган толгой, 1953 ондо мүн 2 мянган толгой хонидой байха байрануудые шэнээр бариха, бүхы хонишодоо зоотехническэ һуралсалда хабаадуулха, 1952 оной январиин 1 хүрэтэр 1000 хони искусственнаар ороондо оруулха гэжэ шиидэһэн байна.

Агуухэ табан гүрэнэй хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталуулха тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табиха үедөө манай колхознигууд шэнэ уялга ябаа. Тиихэдээ, 1953 оной эсэстэ 10.780 толгой хонитой боложо, табанжэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ шиидэһэн байна.

Энэ социалистическэ уялгаяа дүүргэхэ арга боломжо манайда хүсэд бии. Мүнөө жэлэй эсэстэ 5903 толгой хонитой болохобди. Хониднай 12 гүүртэ боложо, үүлтэр үүлтэрээрээ илгагданхай. Мүнөө манай колхоздо нарин ноохотой 665 толгой эхэ хонид, 66 толгой меринос хусанууд бии. Нютагай үүлтэрэй хонидые меринос хусануудта табижа, нарин ба нарибтар ноохотой хонидтой болохын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдожо байнабди. Хонидоо искусственнаар ороондо оруулха хүдэлмэри ноябриин 1-һээ эмхитэй гуримтайгаар эхилээбди.

Хонин ажал дээрэмнай 8 коммунистнууд ба комсомолецууд хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр хонишодой дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха ба социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэһээ гадна, өөһэдөө ажал хүдэлмэридөө хэшээлтэйгээр хандажа, эрхим үльгэр жэшээ харуулдаг байха юм. Манай партийна организациин 19 коммунистнууд хонишодой дундахи ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ бултадаа эдэбхитэйгээр хабаададаг, хони үсхэбэрилгын хүдэлмэридэ үзэгдэһэн дутуу дундануудые усадхаха ябадалда туһалдаг байха юм.

Хониной гүүртэнүүд дээрэ 3 улаан булан эмхидхэгдэжэ, бултандань радиоприёмнигууд тодхогдонхой. Улаан булангуудтамнай шатар, даам, домино бии, газетэ ба журналнуудые абажа байдаг. Һарадаа нэгэ дахин ханын газетэ, гурба дахин «дайшалхы хуудаһанууд» гаргагдажа, тэдээн дээрэ хонишодой социалистическэ мүрысөөнэй дүн харуулагдадаг. Мүн ажал хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр хандаһан колхознигууд шүүмжэлэгдэдэг.

Агитаторнууд болбол Советскэ Союзай гадаадын ба дотоодын байдал тухай, арадай сүдүүдтэ һунгаха һунгалтануудай Дүрим тухай, Корейдэхи байдал тухай, хони үсхэбэрилхэ табанжэлэй түсэб тухай ба бусад асуудалнуудаар хонишодой дунда хөөрэлдөөнүүдые хододоо үнгэргэдэг. Мүнөө хонишодой дунда социалистическэ мүрысөөн улам үргэнөөр дэлгэржэ байна.

Манай колхозой түрүү хонишод нүхэд Дугар Доржиев, Шойдок Дамдинов ба бусад хонидойнгоо үбэлэй байрануудые эрхим һайнаар заһабарилаа. Тэдэнэр табанжэлэйнгээ түсэбые хоёр жэл хахад соо дүүргэхэ уялгануудые абаһан байна.

Хони олоор үсхэбэрилгын угаа ехэ удхашанарые ба тэрээнһээ олзо доходой ехээр оруулагдадаг байһые доро дурсагдаһан жэшээ эли тодоор харуулна. Гансахан нооһо тушаалгаһаа манай колхоз энэ жэлдэ 103 мянган түхэригэй олзо оруулаа. Нооһо тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө ГАЗ—51 маркын автомашина колхоздоо абаха болообди.

Малшад тушаа парти ба правительствын, нүхэр Сталинай анхарал оролдолгодо харюу болгон манай хонишод хони үсхэбэрилхэ табанжэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө шууд тэмсэжэ байна.

Д. Будаацыренов, Хэжэнгын аймагай «Зургаанай зам» колхозой партийна организациин секретарь.

Баунтын аймаг—республикын эгээн холын, хойто захын аймаг юм. Гэбэшье тэндэхи зон парти ба правительствын анхарал оролдолгын ашаар центрнүүдһээ дутуугүй культурна байдалтай болоо.

Аймагай центр—Багдаринда дунда һургуули, культурын байшан, библиотека, больница, санатори, 60 үхибүүдэй байха ясли ба бусад эмхи зургаанууд бии. Республикын ба аймагай центрнүүдэй хоорондо авиационно, радио харилсаанууд байгуулагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баунтын аймагай хүүгэдэй яслида врач педиатор Е. Хрущева хүүгэдые үзэжэ байна.

М. Минеевэй фото

„Малажалай фермэнүүдтэхи агитационно хүдэлмэри" гэжэ ном

Бурят-Монголой гүрэнэй хэблэл А. Костеевэй зохёоһон «Малажалай фермэнүүдтэхи агитационно хүдэлмэри» гэжэ ном һаяхан хэблэжэ гаргаба. Энэ ном соо иимэ материалнууд ороо гэбэл: «Ниитын малажал—республикын хүдөө ажахын гол һалбари», «Аман агитациин гол формонууд», «Харуулан ойлгуулха агитаци ба ханын хэблэл», «Фермэ бүхэндэ—улаан булан», «Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые пропагандировалха, малажалай культурые дээшэлүүлхэ ябадал туйлаха», «Агитатор—социалистическэ мүрысөө эмхидхэгшэ», «Малажал дээрэхи олониитын-политическэ хүдэлмэрие партийнаар хүтэлбэрилхэ».

Өөһэдынгөө үдэр бүриин хүдэлмэреэр колхозно ниитын малажалай хүгжэлтэдэ туһалдаг колхозой түрүү агитаторнуудай дүй дүршэлые автор бодотоор харуулна. Энэ ном хадаа гансал малажалай фермэ дээрэ бэшэ, мүн бүхы колхозой үйлэдбэри дээрэ агитационно хүдэлмэри ябуулхадань колхозой агитаторнуудта ба партийна организацинуудта ехэхэн туһаламжа болсжо үгэхэ байна.

Энэ ном ород ба бурят-монгол хэлэн дээрэ туд тудтаа 2000 тиражтайгаар хэблэгдэбэ.

Ц. Аханов.

США-гэй Правительствода Советскэ Правительствын хэһэн протест

Ноябриин 21-дэ СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо А. А. Громыко Москвада США-гэй хэрэгүүдые эрхилхээр саг зуура этигэмжэлэгдэһэн Г. Х. Камминг гэгшые хүлеэн уулзажа, тэрээндэ иимэ удхатай ното барюулба:

«Советскэ Социалистическэ Республиканuудай Союзай Правительство Америкын Холбоото Штадуудай Правительствода иимэ мэдүүлгэ хэхые шухалада тоолоно.

Энэ оной октябриин 10-да Америкын Холбоото Штадуудай президент господин Трумэн «Аюулгүй байдалые харилсан хангалга тухай 1951 оной хуулида» гараа табиһан байна, «Советскэ Союзда, Польшодо, Чехословакида, Венгридэ, Румынида, Болгарида, Албанида ажаһуудаг аад, шэлэн элсүүлэгдэһэн ямаршье хүнүүдые гү.., али эдэ оронуудһаа тэрьедэһэн хүнүүдые Хойто-атлантическа договорой Организациие дэмжэжэ байдаг зэбсэгтэ подразделенинүүдтэ оруулан нэгэдүүлхын тула гү, али бусад зорилгоор» финансировалха ябадалда 100 миллион доллар тусхай һомолхо гэжэ тус хуули доторнь хараалагдаһан байна.

Тиимэ болохолоороо, энэ хуулиин ёһоор һомологдоһон мүнгэн хадаа Советскэ Союзда ба хуули дотор нэрлэгдэһэн бусад гүрэнүүдтэ эсэргүү хүнүүдэй ба зэбсэгтэ группануудай һүйдхэхы ажал-ябуулгые финансировалгада зорюулагдана.

Тэрэ хуулинь Советскэ Союзай ба бусад хэдэн гүрэнүүдэй территори дээрэ хүнүүдые, зэбсэгтэ группануудые финансировалхадаа, нэрлэгдэһэн гүрэнүүд дотор һүйдхэлэй ба диверсионно ажал-ябуулга бэелүүлхэ гэжэ хараална.

Хуули хадаа өөһэдынгөө оронуудһаа тэрьедээд, Холбоото Штадуудай болон бусад зарим гүрэнүүдэй территори дээрэ бэеэ нюужа байгшад—эхэ орондоо урбагшадые, сэрэгэй гэмтэдые ба зэбсэгтэ группануудые Советскэ Союзда эсэргүү тэмсэлдэ ашаглахын тулада финансировалха гэжэ хараална, энээниинь ойлгожо ядахаар бэшэ.

Холбоото Штадуудай иимэ хуули батлан абаһан ушар хадаа гүрэнүүдэй хоорондын харилсаан дотор хэмһээ хэтэрһэн ябуулга, Холбоото Штадуудай зүгһөө бусад оронуудай дотоодын хэрэгтэ бүдүүлигээр хамаархаһан ябадал мүн. Гэхэтэй хамта, энэ хадаа уласхоорондын эрхын нормонуудые үзэгдөө дуулдаагүйгөөр эбдэһэн бэ оронуудай хоорондохи нормальна харилсаануудтай, гүрэнэй суверенитедые хүндэлэлгэтэй огто зохилдохогүй ябадал болоно. Иимэ хуули баталан абаһан ушар хадаа Холбоото Штадууд болон Советскэ Союз хоёрой хоорондохи харилсаануудые улам хүндэ байдалда оруулгада, уласхоорондын байдалые хурсадхалгада зорюулагдаһан агрессивнэ ябуулга мүн гэжэ сэгнэхэһээ ондоо аргагүй байна.

Советскэ Правительство болбол энэ хуулида США-гэй президентын гараа табиһан ушар хадаа Советскэ Союз ба Холбоото Штадууд хоёрой хоорондо дипломатическа харилсаануудые байгуулха үедэ СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар М. М. Литвинов ба США-гэй президент Ф. Д. Рузвельт хоёрой 1933 оной ноябриин 16-да абалсаһан бэшэгүүдэй үндэһөөр Советскэ Союз тушаа американска Правительствын даажа абаһан уялгануудые бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал мүн гэжэ Холбоото Штадуудай Правительствын анхарал хандуулхые шухалада тоолоно.

Энэ хэлсээнэй ёһоор, СССР-эй ба США-гэй Правительствонууд хоёр гүрэнэй суверенитедые хүндэлхэбди, тус тусайгаа дотоодын хэрэгүүдтэ элдэб аргаар хамаархаха ябадалһаа бэеэ барихабди гэһэн уялгануудые хоорондоо абалсаһан байгаа. Хэлсээ хэжэ байгаа нүгөө талада эсэргүү сэрэгэй зэбсэгтэ интервенциие түхирхэ гү, али дэбэргэхэ зорилготой ямаршье ябуулгануудһаа бэеэ шангаар бариха уялга хоёр Правительство абаһан байгаа.

Нүгөө талада эсэргүү «зэбсэгтэ тэмсэл хэхэ зорилготой сэрэгэй организацинуудые гү, али группануудые байгуулхагүй, мүнгөөр хангахагүй, дэмжэхэгүй», «тиимэ организацинууд ба группануудые байгуулгада зорюулан ямаршье элсүүлгэ хэхэ ябадалые уридшалан зайлуулха» гэһэн уялгануудые Холбоото Штадуудай Правительство ба Советскэ Союзай Правительство абана гэжэ тэрэ хэлсээн соо сэхэ заагданхай. Хоёр гүрэнэй политическэ гү, али социальна байгуулалтада эсэргүү тэмсэл хэхэ зорилготой тиимэ организацинуудые гү группануудые байгуулха ябадал гаргахагүй гэһэн уялга хоёр таланууд абана гэжэ мүн тус хэлсээн дотор саашадаа заагданхай.

Тиимэ болохолоороо, Холбоото Штадууд ба Советскэ Союз дипломатическа харилсаануудтай байха зуураа, бэе бэеынгээ суверенна эрхэнүүдые хүндэлэлгын ба доторойнгоо хэрэгүүдтэ хамзархангүй байлгын үндэһэн дээрэ эдэ харилсаануудые хүгжөөхэ уялга абаһан байна. Энэ хадаа хоёр гүрэнэй интересүүдтэй зохилдон, бүгэдэниитын эб найрамдалай интересүүдтэ харюусаха байһыень тэмдэглэлтэгүй.

Советскэ Союзда эсэргүү һүйдхэлэй ба диверсионно ажал-ябуулгада зорюулан 100 миллион доллар һомолхо гэжэ хараалһан хуулиие баталан абалга хадаа Америкын Холбоото Штадуудай Правительство бэедээ абаһан уялгануудаа бүдүүлигээр эбдэн, Советскэ Союзтай харилсаануудаа саашадань муудхаха, уласхоорондын байдалые улам хурсадхаха политика ябуулжа үргэлжэлһөөр байна гэжэ харуулна.

Советскэ Союзда эсэргүү һүйдхэлэй ажал-ябуулга эрхилхын тула диверсионно группануудые ба зэбсэгтэ подразделенинүүдые байгуулха ямаршье эрхын Холбоото Штадуудай Правительствода байхагүйнь мэдээжэ. Энэ ябуулга хэхэ зуураа, Холбоото Штадуудай Правительство эб найрамдалай дайсниинь байһанаа, бэедээ абаһан уялгануудые эбдэн, уласхоорондын эрхэнүүдэй юрын нормонуудые, гүрэнүүдэй хоорондын харилсаануудые эшүүригүйгөөр хабшажа байһанаа элирүүлнэ.

Советскэ Правительство Холбоото Штадуудай Правительствын зүгһөө Советскэ Союз тушаа хэһэн энэ агрессивнэ шэнэ ябуулга тушаа, 1933 оной ноябриин 16-най хэлсээнэй ёһоор Холбоото Штадуудай бэедээ абаһан уялгануудаа бүдүүлигээр эбдэжэ байһан тушаа Холбоото Штадуудай Правительствода эрид шууд протест мэдүүлнэ. Советскэ Правительство болбол иимэ ябуулгануудай түлөө бүхы харюусалгые Холбоото Штадуудай Правительство дааха байна гэжэ мэдүүлхые шухалада тоолоод, США-гэй Правительство дурсагдаһан хуулиие болюулха тушаа зохихо хэмжээ абаха байха гэжэ хүлеэнэ».

Советскэ Правительствын нотые США-гэй Правительствын мэдээлдэ дары хүргэхэб гэжэ г-н Камминг мэдүүлээ.

Үльгэршэ А. А. Тороевтой уулзалга болобо

Мэдээжэ үльгэршэ Аполлон Андреевич Тороевтой уулзалга байгша оной ноябриин 21-дэ культурын научно-шэнжэлэлгын институтдай байшан соо болоо. Эндэ Бурмонгизай ба республиканска газетэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, пединститудай багшанар, эрдэмтэд, уранзохёолшод байлсаа. НИИК-ын директор нүхэр П. И. Хадалов иигэжэ мэдүүлбэ: «мүнөө Аполлон Тороев манай институдай уряалаар Улан-Удэ ерээд, шэнэ шэнэ үльгэр зохёолнуудыень фольклорист А. И. Шадаев бэшэн абажа байна. 1952 ондо тус үльгэршэнэй зохёолнууд ном болгогдожо, хэблэгдэн гараха юм».

Удаань НИИК-ын хүдэлмэрилэгшэ нүхэр М. П. Хамаганов А. А. Тороевой творчество тухай суглараагшадта хөөрэжэ үгэхэ зуураа, бурят-монгол аман зохёол хадаа имагтал Октябрьска революциин илаһанай ашаар хүгжэһэн байна гэжэ тэмдэглэбэ. Гадна эрхим үльгэршэдэй болон уранзохёолшодой зохёолнуудые тодорхойгоор шэнжэлэн үзэжэ, һайнуудыень түүбэрилэн согсолхо зорилготойбди гэжэ тэрэ хэлэбэ. Һүүлээрнь, А. А. Тороев хэдэн үльгэрнүүдые хөөрэжэ, суглараагшадые ехээр һонирхуулаа.

Р. Улзытуев.

Уранзохёолшодой союзай правлениин хүдэлмэриин зарим дутуунууд тухай

Идеологическа асуудалнуудаар ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй түүхэтэ тогтоолнуудые хүтэлбэри болгон абажа, манай республикын уранзохёолшод партийна организациин ударидалгаар өөһэдынгөө творческо хүдэлмэридэ зарим тэды амжалта туйлаһан байна. Агуухэ ород арадай классическа болон советскэ гайхамшагта зохёолнуудай үрэ ехэтэ нүлөөн доро манай советскэ бурят-монгол литературын амжалтатайгаар һалбаран мандажа байһаниинь мэдээжэ. Үнгэрэгшэ жэлэй декабрь һарада Москвада болоһон бурят-монгол литературын вечернүүд энээниие элеэр гэршэлһэн байна.

Зүгөөр, эдэ вечернүүдэй үнгэрһэнһөө хойшо манай республикын уранзохёолшодой творческо хүдэлмэридэ, илангаяа уранзохёолшодой республиканска союзай правлениин хүдэлмэридэ эрид хубилалта хэгдээгүй. Москвада болоһон зүблөөнүүд дээрэ манай литературын зарим уран зохёолнууд тухай хэгдэһэн шүүмжэлэлнүүд, үнэтэ дурадхалнуудые харгадаа абажа, идейнэ гүн ехэ удхатай, уранһайханайнгаа найруулгын талаар эрхим зохёолнуудые бии болгохо тушаа шухала хэмжээ абахын оронда, союзай правлени зарим тэды амжалтаар һанаатаа амаршаһан байха юм. Тиин, өөһэдынгөө творческо хүдэлмэридэ зарим уран зохёолшод идейнэ ехэ алдуу эндүүнүүдые гаргажа байхадань, уранзохёолшодой союзай правлени обеорногүй. Иннокентий Кимэй «Тала дайдын дуунууд» гэжэ идейнэ болон уранһайханайнгаа талаар алдуунуудтай ба дутуунуудтай шүлэгүүдэй сборник хэблэн гаргаһан ушар энээниие эли тодоор гэршэлнэ.

Ямаршье социальна мотивгүйгөөр, юрэнхыдөө миил хада уула, тала дайда, гол горхон, шубуу шонхор тухайда бэшэһэн «зохёолдо» хүмүүжүүлгын удхашанар огто байхагүй, тэрэ хадаа манай уншагшадай культурна ехэ эрилтэдэ харюусахагүй, тэдэнэй духовно хоол болохогүй байһаниинь элитэ.

Теэд манай зарим уранзохёолшодой зохёолнууд соо иимэ ушарнууд олонто дайралдадаг байна. Энэ талаар поэт Ч. Цыдендамбаевай олохон шүлэгүүд ехэ дутуунуудтай. Жэшээнь, 1948 ондо Бурмонгизай хэблэн гаргаһан, Ч. Цыдендамбаевай «Үглөөгүүр» гэжэ сборник сооһоо «Тарбагатайда» гэһэн шүлэг хараад үзэе:

Аян холые дабааша
Алтан үбсүүтэ хараасгайнууд
Шашаг хөөрөө дэлгээжэ
Шабар байраа һэргээвэл.

Энэ шүлэг соо «тохорюунууд алхална», «ургы задарна», «зүгынүүд шунгана», «горхонууд ахарна» гэжэл бэшэгдэнэ. Байгаалиин иимэ үзэгдэлнүүд хаанашье боложо байгаа юм бээ. Үсөөхэн үгөөр тобшолон хэлэхэдэ, советскэ орон дотор боложо байһан событи тухай советскэ уранзохёолшын бэшэжэ байһыень энэ шүлэг сооһоо мэдэхын аргагүй. Энэ хадаа поэт Ч. Цыдендамбаевай зохёолой идейнэ ехэ дутуунь байна.

Ч. Цыдендамбаевай дурсагдагша сборник соохи шүлэгүүд идейнэшье, уранһайханайнгаашье талаар олон дутуунуудтай, алдуутай байна.

Тэрэшэлэн 1948 ондо хэблэгдэжэ гараһан, поэт Ш. Нимбуевай сборник соохи олохон шүлэгүүд соо дээрэ хэлэгдэһэндэл адли дутуунууд бии. Жэшээнь, «Түрэл оронойм огторгой» гэжэ шүлэг соогоо Шираб Нимбуев үгын һүүл тааруулжа: «шугы», «дугы», «харгы» гэжэ тоолоһонойнгоо һүүлээр, иигэжэ хэлэнэ:

Хуһанай набшын һиирэгээр,
Һэмжэн үүлэнэй соорхойгоор
Хүхэрэн байна огторгой—
Түрэл оронойм огторгой.

Поэт Ш. Нимбуев шугы соохи «хуһанай набшын һиирэгээр», «һэмжэн үүлэнэй соорхой» уруу шагаахадаа огторгойһоо ондоо юу тудаха юм? Олон миллион советскэ хүнүүдэй орьёлмо хүсэтэйгөөр долгитон байгааша эршэтэ ажал хүдэлмэри: үдэр бүхэндэ улам олошоржо байгааша фабриканууд ба заводууд, улам бүри хүгжэн ургажа байгааша колхозууд ба совхозууд, һургуулинууд ба культурын байшангууд шугы соохи «хуһанай набшын һиирэгээр» харагдахагүй бшуу. Энэ хадаа манай мүнөөнэй ажабайдалай үрэ ехэтэ, түргэн урасхалые ойлгоогүй, ажабайдалһаа гээгдэһэн ябадал гээшэ. Мүнөөнэй ажабайдалые ойлгоогүй байхаһаа гадна, тэрэниие тад буруугаар харуулжа, социалистическэ реализмын литературада огто таагүй шүлэгүүдые Шираб Нимбуевай заримандаа бэшэдэг байһые элишэлхын тулада тус сборник соохи хэдэн шүлэгүүдэйнь миил нэрэнүүдые дурдая: «Эрбээхэй», «Хүүды», «Аргалшан», «Хүбүүхэнэй зүүдэн», «Үхэр тэргэнүүд», «Горхоной гүйлта» г. м. Эдэ шүлэгүүд соо гол түлэб «уйлаад ошопон эрбээхэй», «уурлаһан нямняахай», «хүбэн сагаан манан», «шэмшэрһэн гургалдай», «жэнгирһэн булжамуур» тухай бэшэгдэһэн байха юм.

Республикын уранзохёолшодой союзай правлени хадаа уранзохёолшодой бэшэһэн зохёолнуудта хайша хэрэгээр хандана, бурят-монгол литературын үрэ ехэтэйгээр, үргэн далайсатайгаар хүгжэлтын хэрэгтэ ёһотой анхаралаа табинагүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Бэшэгдэһэн зохёолнуудые зүбшэн хэлсэжэ, дутуу дунда зүйлнүүдыень бүримүһэн тодорхойлон элишэлхэ ябадал тон хангалтагүйгөөр, зарим ушарта ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэнэ. Мүн зүбшэн хэлсэлгэ дээрэ элирүүлэгдэһэн дутуунуудые хожомын авторай хэр зэргээр заһажа усадхаһыень хэншье шалгажа үзэдэггүй байна. Хэлэһэн эдэ зүйлнүүдээ баримталхын тулада нэгэ жэшээ харуулая.

Ч. Цыдендамбаевай «Сарабдын хормойдо» гэжэ романда рецензи хэһэн нүхэд тэрэнэй ехэ алдуу ба дутуунуудые элирхэйлһэн байгаа. Энэ романиие уранзохёолшодой союзай правлениин заседани дээрэ зүбшэн хэлсээд, зохёолойнгоо алдуу болон дутуунуудые усадхахыень Ч. Цыдендамбаевта дурадхагдаһан юм. Теэд Ч. Цыдендамбаев энэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандажа, өөрынгөө зохёолые огто заһангүй шахуу Бурмонгизда тушаажархиһан байба. Тиигээд энэ роман алдуу ба дутуунуудаа заһуулангүй, ород хэлэн дээрэ оршуулагдаад, ондоо областиин литературна журнал соо хэблэгдэн гараха гэжэ байтараа болюулагдаа. Энээниие уранзохёолшодой союзай правлени мэдээшьегүй байха юм.

Энэ асуудал тухай союзай правлениин заседаниин болоходо, нэгэ тэсэшэгүй ушар элирбэ. Правлениин 6 гэшүүд сооһоо оройдоо нэгэниинь энэ романиие уншаһан байгаа. Юрэнхыдөө союзай гэшүүдэй тон олонхинь, тэрэ тоодо правлениин түрүүлэгшэ Ц. Галсанов өөрөөшье уншаагүй байба. Оройдоо уншаагүй аад, тэрээниие хайшан гээд зүбшэн хэлсээ гээшэб?! Энэнь огто ойлгогдоногүй. Харюусалгагүй ябадал гэжэ энээниие нэрлэхэдэ бага байна. Литературын хэрэгтэ иигэжэ хандаха гээшэ олон мянган уншагшадай урда ехэ зэмэтэй ябадал болоно бшуу.

Залуу бурят-монгол литературадахи романуудые тоолохо болоо һаа, энэ хадаа оройдоо гурбадахи роман байха юм. Роман бэшээд, хэблэн гаргаха ябадал манай литературын хүгжэлтэдэ ехэ событи гээшэ. Тиимэһээ энэ хэрэгтэ тон ехэ харюусалгатайгаар хандаха шухала байгаа.

Зарим уранзохёолшодой творческо хүдэлмэридэ иимэ идейнэ таһалдалнууд яахадаа болоноб гэхэдэ ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй зааһанай ёһоор, зарим уранзохёолшод «...мүнөө үеын байдалай гол шухала асуудалнуудһаа гадуур байна, арадай ажабайдалые болон эрилтэнүүдые мэдэнэгүй, советскэ хүнэй эрхим шэнжэ түхэл ба шанарые тодорхойлон харуулжа шаданагүй». Тиигээд манай республикын уранзохёолшодой союзай правлени мүнөөнэй ажабайдалые бүхы уранзохёолшодой гүнзэгыгөөр шэнжэлэн үзэхэ тушаа хэмжээ-ябуулга бэелүүлнэгүй. Олонхи уранзохёолшод хадаа фабриканууд болон заводуудаар, илангаяа колхозууд болон совхозуудаар, полевой стануудаар болон малажалай фермэнүүд дээгүүр ябадаггүй. Зарим уранзохёолшод өөһэдынгөө профессиональна мэргэжэлые улам бүри һайжаруулха, теоретическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ тухай анхарнагүй, мүн өөһэдынгөө идейно-политическа хэмжээе дээшэлүүлхэ, марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые шудалха талаар тон хангалтагүйгөөр хүдэлмэринэ. Юрэнхыдэнь хэлэхэдэ, уранзохёолшодой союзай правлениин дэргэдэхи партийна эхин организаци уранзохёолшодой дунда идейнэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар ябуулаа.

Бэшэгдэһэн зарим зохёолнуудые правлениин гэшүүдэй үргэн заседани дээрэ гү, али уранзохёолшодой суглаан дээрэ оройдоо зүбшэн хэлсэдэггүй ушарнууд бии. Жэшээнь, «Байкал дээрэ» гэжэ оперын либреттые (авторынь Г. Цыдынжапов) зүбшэн хэлсэхэһээ байтагай, харин уранзохёолшод огто уншаашьегүй байха юм. Тэрэшэлэн «Мэдэгмаша» оперын либреттэ уранзохёолшодой суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээгүй байна. Иимэ оршон байдалда большевистскэ шүүмжэлэл дэлгэрхэгүй бшуу. Тиимэһээ республикын уранзохёолшодой дунда большевистскэ шүүмжэлэлэй болодоггүйнь, өөһэдынгөө творческо хүдэлмэриин дутуу дундануудые нюур сахингүй эрид хурсаар шүүмжэлэлсэдэггүйнь ойлгосотой. Союзай правлениин гэшүүд, түбхы

...Сроокой кампаниие таһалдуулна

...итын вдуу мэлэй тоо толгойе ...руулхын тула түл олоор аба-...һайнаар түлжүүлхэ хэрэг-... Гэбэшье, Иволгын аймагай ...зууд түл абалгада анхаралаа ...р хандуулна. Мүнөө жэлдэ ...н колхозууд 100 эхэ мал бү-...ө оройдоо 47 унага, 57 тугал ...4 хурьга эшэгэ абаһан байна.

...рооной кампание, мал ис-...твеннаар ороондо оруулгые ...лтагүйгөөр ябуулһан дээрэһээ ...гын аймагай колхозууд мүнөө ...э 5347 толгой түл дутуу абаа. ...тоодо 440 унага, 1385 тугал, ... хурьга эшэгэ дутуу абаһан ...а. Теэд иимэ хангалтагүй бай-...а иволгынхид ёһотой тобшо-...хэгүй, мүнөө жэлэй орооной ...ание муугаар үнгэргэнэ. Түсэ-...ёһоор 980 гүү ороондо оруул-...һан аад, ноябриин 1 болотор ...оо 786 гүү оруулба. Тиихэдэ ...ые ороондо оруулха түсэбөө — процент, гахайнуудые — 64.5 ...нт дүүргээ. Эдэ тоонууд юу ...наб гэхэдэ, Иволгын аймагай ...озууд ерэхэ жэлдэ 3000 гаран ...й түл (хурьга эшэгэ тоолон-...ор) дутуу абаха байна.

...нөө жэлдэ БМАССР-эй Ми-...нүүдэй Соведэй табиһан тү-... ёһоор, Иволгын аймагай ...озуудта хонидые искусствен-... ороондо оруулха 14 пункт тү-...гдэжэ, тэндэ 8 мянган хонин ...до оруулагдаха байгаа. Теэд ...риин 15 болотор оройдоо 1050 ... искусственнаар ороондо оруу-...һан байха юм. Гүрэн түрын ...ёнартай энэ шухала хэмжээ-...тые олон колхозуудай түрүү-...нэрэй, участогуудай ба пункт-...й зооветеринарна хүдэлмэри-...дэй, мүн тэрэшэлэн аймагай ... ажахын таһагай мэргэжэл-... тоогоогүй дээрэһээ хонидые ...ственнаар ороондо оруулгын ...мэри иимэ муугаар ябуулаг-... Олонхи колхозуудта хусанууд ...эгдээгүй, концентрированнэ ...лээр хангагдаагүй байха юм. ...олгын сельсоведэй Сталинай, ...товой, Гильбэрын сомоной Ки-..., Ленинэй нэрэмжэтэ, Гуруль-... сельсоведэй «1-е Мая» колхо-...а хонидые искусственнаар ...до оруулга тон муугаар үн-...гдэжэ байна. Тиихэдэ Оронгын ...ой «Красный пахарь» колхоздо ...лэгшэнь нүхэр Овчинников, ...участогые даагша нүхэр Лу-...), Иволгын сомоной «Комин-..., Гурульбын сельсоведэй Ан-...й нэрэмжэтэ колхозуудта ...участогые даагша нүхэр Чи-... энэ хүдэлмэри таһалдуулаг-... Хонидые юрын аргаар ороон-...руулгын хорижолгодоһон бо-...ье, дурсагдагша колхозууд ...ние хэрэглэжэ ургэлжэлһөөр. ...э болошогүй баримтануудые ... мэдэжэ байбашье, аймагай ... ажахын таһагые даагша нү-... Бурдуковский, главна зоотех-... нүхэр Круглов гэгшэд һанаа ...ан һуужа байна.

А. Хилтухинов.

Байкалай загаһашадай ажабайдал жэл бүри һайжарна. Тэдэнэртэ шэнэ гэрнүүд олоор баригдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Усть-Харауэтахи загаһа барилгын пунктда бии болоһон шэнэ посёлок.

Ф. Моренецын фото.

Эрхим хүдэлмэриин түлөө шагнагдаба

Анна Егоровна Кобылкина потребкооперациин системэдэ 15 жэл соо ажаллажа байна. Тэрэ хадаа даалгагдаһан хүдэлмэринүүдые эрхимээр дүүргэдэг юм. Һүүлэй 4 жэл соо Мухаршэбэрэй аймагай Сутайн сельподо правлениин түрүүлэгшээр хүдэлмэрилжэ байна. Энэ сельпо эд бараа худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэнэ.

Потребкооперациин системэдэ олон жэлдэ оролдосотой һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө нүхэр Кобылкина «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар шагнагдаа.

Д. Колмаков.

350 хүнэй һууритай клуб

Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой барилгын бригада шэнэ клуб барижа дүүргэбэ. Тус клуб 350 хүнэй һууха һууритай юм. Энэ колхозой гэшүүд уужам, һаруул, һайханаар шэмэглэгдэһэн шэнэ клуб соогоо Октябрьска революциин һайндэрые үнгэргэбэ. Клуб соонь электрическэ лампочканууд гэрэлтэнэ.

В. Мункуев.

Һургуулинуудые электрификацилга

Бичурын дунда ба Окино-Ключевскойн долоонжэлэй һургуулинууд энэ жэлдэ электрифицированэгдэбэ. Мүнөө тэдэ һургуулинуудай хоёрдохи халаанай һурагшад электрын гэрэлдэ номоо үзэнэ. Мүн Бага-Куналейн дунда һургуули тосхонойнгоо электростанциһаа һаяар гэрэл абахань.

Ф. Степанов.

* *

Сосново-Озерскын дунда һургуули (Яруунэ) электродвигатель абажа табяад, һургуулияа гэрэлтүүлбэ. Һургуулиин бүхы классууд соо электрын лампочканууд носоогдоо.

Д. Мункоев.

Кулинарна выставкэ

Улан-Удэдэ городской кулинарна выставкэ үнгэргэгдэжэ, ниитын эдеэ хоолой 20 гаран предприятинууд хабаадалсаа.

Столовонуудта ба ресторануудта бүйлүүлагдадаг кондитерскэ, кулинарна ба хилээмэ-булкын зүйлнүүдэй 300 шахуу экспонадууд выставкэдэ табигдаа. Эндэ түмэр харгын ресторан, түмэр харгын отделениин ОРС-ын № 33 столово һайнаар бэлдэгдэһэн эдеэ хоолой экспонадуудые табижа, выставкэдэ шалгарһан байна.

Тус выставкые 3000 шахуу хүн харaa. Тэдэнэрэй зариманиинь тэндэ табигдаһан экспонадуудта һайн сэгнэлтэнүүдые үгэжэ, дурадхалай ба һайшаалнуудай дэбтэртэ өөһэдынгөө һанамжануудые бэшэһэн байна.

800 ондатра бариба

Баргажанай ба Курумканай аймагуудта намарай үедэ ондатра агналга дүүрэбэ. Мүнөө зарим ангуушад ондоо ангуудые агналгада гаранхай.

Курумканай аймагай эрхим ангуушан Н. Н. Колмаков агнуури хэһэн түрүүшынгээ һара соо 800 ондатра баряа. Тиигэжэ сезоной нгоо нормые хоёрһоо үлүү дахин дүүргэһэн байна.

Ш. Сергеев.

Шэнэ банитай болобо

Хэжэнгын аймгүйсэдкомой коммунальна ажахын таһаг аймагай центртэ шэнэ бани барижа дүүргэбэ. Аймцентрынхид арюун сэбэрээр түхеэрэгдэһэн шэнэ банидаа орожо эхилээ.

Ц. Базарсадуев.

Манай календарь

Эдуард Францевич Направник

(Наһа бараһанһаань хойшо 35 жэлэй ойдо)

Эдуард Францевич Направник болбол Россин элитэ композиторнуудай нэгэн мүн. Тэрэ хадаа «Дубровский» гэжэ оперо байгуулхаһаа гадна, 50 гаран жэл соо аша үрэ ехэтэйгээр ажаллажа, ородой хүгжэмтэ театрын, ородой оперын хүгжэлтэдэ нилээд ехэ нүлөө үзүүлһэн байха юм. Направник болбол чех национальностиин хүн байбашье, өөрынгөө хуби заяае ород арадай хуби заяантай холбожо, Россида нютагжан, хоёрдохи Эхэ ороноо олоһон байна.

Направник 1839 ондо Чехидэ, хүдөөгэй багшын бүлэдэ түрэһэн байна. Тиин арбан гурба наһатайдаа хүгжэмэй «орган» гэжэ зэмсэг дээрэ наадажа һураха һургуулида абтаа һэн. Хүгжэмэй талаар ехэ бэлигтэй байһаниинь тэндэ тодоржо, мүн дирижёрой мэргэжэл шудалха хэрэгтэ гайхамшагтай шадабаряа харуулһан байгаа.

Направник 1863 онһоо эхилээд, табин жэлэй турша дотор таһалгарязгүйгөөр Мариинска театрын дирижёроор хүдэлмэрилөө. Ородой оперно театр хадаа Направнигай оролдосотой шударгыгаар ажаллаһанайнь ашаар нилээд һайжарһан байгаа. Глинка, Римский-Корсаков, Мусоргский, Кюи, Чайковский, Моцарт, Бетховен, Вагнер гэгшэдэй, мүн бусад олон композиторнуудай оперонууд Направнигай ударидалга доро эрхим һайн бэлдхэлтэйгээр табигдадаг һэн. Мүн тэрэ болбол ородой симфоническа культурын хүгжэлтэдэ элитэ һуури эзэлээ. Э. Ф. Направник 1869 онһоо 1881 он хүрэтэр дирижёроор хүдэлмэрилхэ зуураа, ородой хүгжэмэй обществын симфоническа концертнүүдые хүтэлбэрилдэг һэн.

А. С. Пушкинай повестиин сюжедээр бэшэгдэһэн «Дубровский» гэжэ оперонь удхаар һайн тулалдаа театрын сценэ дээрэ мүнөөшье табигдаһаар. Направник болбол 4 симфони, оркестрээр наадаха хэдэн поэмэнүүдые, олон романснуудые зохёогоо.

Направник 1916 оной ноябриин 23-да наһа бараһан байна.

В. Сучкова.

Артельинхидэй амжалта

Бурпромсоведэй системын «Разнопромкооп» артель энэ оной үнгэрһэн һаранууд соо амжалтатайгаар хүдэлмэрилөө. Бүтээн гаргаһан продукциин өөрын үные 1950 онойхидо орходоо 12 процентээр химдаруулһан байна. Тиихэ зуураа, 250 мянган түхэригэй олзо оруулаа.

Тус артель үйлэдбэрилжэ байгаа продукциингаа ассортиментые үргэдхэжэ, кондитерскэ зүйлнүүдые, пряник, конфект гаргадаг болоо.

И. Гроссман.

Спортивно-ниитын хүдэлмэриин шэнэ дэбжэлтын түлөө

Большевистскэ парти, Советскэ правительство болбол сэрэгэй эрдэмдэ һураха ба спортивна хүдэлмэрие һайжаруулха талаар ДОСААФ-эй урда ехэ ба харюусалгатай зорилго табина. Энэ зорилгые ДОСААФ-эй эхин организацинууд бэелүүлхэ ёһотой.

ДОСААФ-эй эхин организаци хадаа армида, авиацида ба флодто туһалха һайндуранай обществын үндэһэ һуури мүн. Аймагуудай эмхидхэлэй комитедүүд ба эхин организацинуудай комитедүүд олонниитын, пропагандистска, һуралсалай ба спортивна хүдэлмэринүүдтэ эдэбхитэдые хабаадуулан зүбөөр табижа шадаа һаа, амжалта туйлаха байна. Хуушан эхин организацинуудые саашадань бэхижүүлхэ, шэнэ организацинуудые байгуулха ябадалда бүхы анхарал хандуулагдаха ёһотой.

ДОСААФ-эй эхин организацинуудай комитедүүд пропагандын, һуралсалай ба спортивна бүхы хүдэлмэринүүдые партийна организацинуудай хүтэлбэри доро комсомолой ба профсоюзуудай туһаламжатайгаар ябуулха, обществынгоо гэшүүдые элдэб мэргэжэлдэ һургаха уялгатай. Пропагандын формс ба арга методынь лекци, элидхэл, хөөрэлдөөн, Эсэгэ оронос хамгаалгын дайнда хабаадагшадтай уулзалга, тематическа вечер, техническэ конференци үнгэргэлгэ, кинофильмнүүдые коллективнээр харалга, экскурси, ниитын мүрысөө, сэрэгэй наада, урилдаа эмхидхэлгэ болоно.

ДОСААФ-эй гэшүүдэй һуралсал тухай зохихо анхарал хандуулагдаһан газарта эхин организацинуудай зэргэнүүд үдэр бүхэндэ ургадаг юм.

Ниитын, һуралсалай ба спортивна хүдэлмэринүүд тухай Дүрим болбол эхин организацинуудай эрхилхэ ажал-ябуулгануудые тодорхойгоор заажа үгэнэ. Эдэ хүдэлмэринүүдэй гол формонууд хадаа һуралсалан группанууд, курсанууд, кружогууд ба спортивна командэнууд болоно гэжэ тэрээн соо хэлэгдэнэ.

Обществын гэшүүд һуралсалай группануудта ябахадаа бүхы мэргэжэлнүүдэй эхи оложо абадаг байха юм. Тэдэнэр мэргэнээр буудажа һурадаг, Советскэ Армиин Устав, буугай материальна частьнуудые шудалдаг байна.

Эхин организацинууд бүхы янзын спортнуудые дэлгэрүүлхэ зэргэтэй. Энэ зорилгые шиидхэхэдээ—санашадай, буудагшадай, радистнуудоператорнуудай, автомобилистнуудай, мотоциклистнүүдэй, уһанда тамарагшадай ба спортивна бусад командануудые байгуулха байна. Бүхы янзын спортнуудаар туд тудай ба командна түрүү һууринуудые эзэлэлгын мүрысөөнүүдые сай үргэлжэ үнгэргэжэ байха зэргэтэй.

Группанууд, кружогууд ба командануудай амжалтатайгаар хүдэлмэрилхэ ябадалда эхин организацинуудай материальна база шухала үүргэ дүүргэхэ ёһотой.

Манай республикын аймагууд ба районуудта ниитын, һуралсалай ба спортивна хүдэлмэринүүдые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ бүхы арга боломжонууд бии. Тэрэ хадаа аймагууд ба районуудай комитедүүдэй обществынгоо хүдэлмэринүүдтэ запасай офицернүүдые, старшинануудые, сержантнуудые, рязряднигуудые, городской ба хүдөөгэй интеллигенциие үргэнөөр хабаадуулһанһаа дуллыдаха байна.

Манай зорилго хадаа организаци бүхэнэй дэргэдэ кружогуудые, группануудые, саг үргэлжын командануудые байгуулха ябадал болоно.

Манай республикын ДОСААФ-эй эхин организацинууд партийна органуудай хүтэлбэри доро хүдэлмэрилжэ, ниитын һуралсалай ба спортивна хүдэлмэрее саашадань бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зэргэтэй.

М. Мурзин, ДОСААФ-эй республиканска оргкомитедэй түрүүлэгшэ.

Уран зурагуудай московско нүүдэл выставкэ

Уран зурагуудай московско нүүдэл выставкэ һаяшаг Улан-Удэ ерэжэ, городой олон тоото хүдэлмэришэдые, албахаагшадые, студентнэрые, һурагшадые советскэ уранзураашадай һүүлэй үеын зурагуудтай танилсуулба. Тус выставкэдэ агуу ехэ вождьнор Ленин, Сталинай ажал-ябуулга тухай зурагууд харагшадай гол анхарал хандуулна. В. И. Ленинэй 1917 оной үеын ажабайдал ба ажал-ябуулгада зорюулагдаһан, Сталинска шангай лауреат Кибригэй зурагууд—«Ленин Разливта», «Тиимэ парти бии юм!», «Ленин подпольедо» гэхэ мэтэ — вождиин гайхамшагта образые тодо һайнаар харуулна.

Сталинска шангай лауреат Решетниковэй зураһан И. В. Сталинай портрет харанабди... Вождиин кабинедэй сонхоор Кремлёвско башни харагдана, московско тэнгэридэ амгалан бэшэ хэбэртэй — аэростадууд хөөрсэгэнэнэ, үүрэй толон сагаалхина. Инаг багшамнай амарха сүлөөгүй, стол дээрэ дэлгээтэй картын дэргэдэ гартаа карандаш баринхай, бодолгото болонхой байна. Энэ хадаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үе байгаа. Нүхэр Сталин болбол тохёолдоһон уршагта аюулһаа, гадаадын эзэмдэгшэдһээ Эхэ ороноо хамгаалхын тулада эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа, илалтада асараа бшуу.

Уранзурааша Бубновой «Куликово талада үглөөгүүр» гэжэ зураг эртэ урда сагта Куликово талада болоһон байлдаанда ород хүнүүдэй баатаршалгые, тэдэнэй һүр жабхаланта хүсые, бата зоригые тодоор харуулна. «Шагналда хүртэһэн тухай мэдээсэл» гэжэ Суриковска институдай студент Осеневэй хүдэлмэри сэдьхэл хүдэлгэмөөр. Энэ зурагай үнгэ шэрынь һэлгэсээн таатай зохид, тодо хурса байна. Композицинь колхозой ажабайдалһаа абтанхай. Үзэсхэлэнтэ һайхан пейзаж. Хахалагдаһан полиин захада хүбүүхэнэй асарһан газетые тракторист басаган уншамсаараа дүгэхэнэ хүдэлмэрилжэ байгаа нүхэртөө хандан, баяртайгаар уряалан даллана. Тэндэнь шагналда хүртөөгдэһэн тухай мэдээсэл толилогдоһон байгаа.

Московско уранзурааша Пророковой олонхи зурагуудынь эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ зорюулагданхай. «Трумэнай танкнуудые далай уруу шэнгээ!» гэжэ зураг соо французска докернуудай эб найрамдалай түлөө жагсажа, Америкэһээ эльгээгдэһэн танкнуудые далай уруу түлхин унагаажа байһание харанабди, докернуудай эрид шиидэнги хүсэл зоригыень мэдэнэбди. «Сталин — эб найрамдал мүн» гэжэ графическа зохёол соо бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай туг баригша агуу ехэ Сталинһа Италиин хүдэлмэришэдэй тон үнэн ба инаг дуратай ябалагынь харагдана. Юрэнхыдөө нүхэр Пророковой зурагууд гүнзэгы удхатай ба хүсэ ехэтэй.

Эб найрамдалай түлөө шударгы тэмсэлшэд—советскэ ажалша хүнүүдэй образуудые уранзураашад Ершов, Соколов гэгшэд шадамараар харуулаа. Тус выставкэдэ табигдаһан зурагууд үнэн байдалые зүбөөр харуулһан уран һайхан тулада харагшадые ехээр һонирхуулба.

Р. Цыбиков.

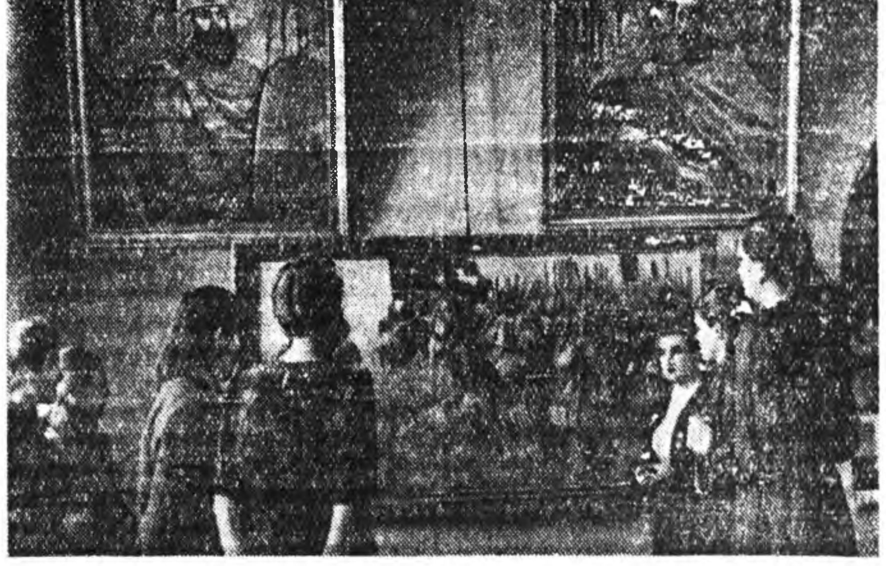

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: экскурсовод В. А. Павлюченко (баруун гарһаа гурбадахи) выставкэдэ табигдаһан картинанууд тухай музей харагшадта хөөрэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

...дэ тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр ...нов, большевистскэ шүүмжэ-...үгэнөөр дэлгэрүүлхэ, элирхэй-...һэн дутуунуулаа усадхахын ... бодото хэмжээнүүдые эбаха ... өөһэдөө үльгэр жэшээ ...һнагүй.

...льшевистскэ шүүмжэлэлдэ ёһо ...ээр хандаха ябадал гарана. ...нь, Иннокентий Кимэй ал-... шүлэгүүдэй сборник хэблэ-... гаргаһантай дашарамдуулан ...бликын уранзохёолшодой ... правлениин хүдэлмэриин ...туүе шүүмжэлһэн, эрид хурса ...ционно статья «Бурят-Мон-...ая правда» газетэдэ толилог-... байгаа. Теэд энэ статья тон ...лтагүйгөөр, ёһо тэдыгээр ... хэлсэгдэһэн» байна. Тус ...ал тухайда уранзохёолшодой ... правлениин заседаниин бо-..., правлениин гэшүүдэй миил (нүхэд Галсанов, Ким), тиихэ-... оройдоо 2—3 уранзохёолшод ...а. Энэ заседэнида республи-...литэ уранзохёолшод ерээгүй. ...дэр нүхэр Галсановай элид-...уулаад лэ, үгэ хэлэлгэ болон ...заседанинь хойшолуулагдаһан ... Теэд үглөөдэрыншье правле-... гэшүүд бултадаа баһа суг-...гүй. Мүн уранзохёолшодшье ...агүй. Тиигэбэшье һаань, ...ениин заседание ёһо тэды-... үнгэргэһэн байха юм. Бурят-... литературын хүгжэлтын энэ ... асуудалда иимэ харюусал-...ээр хандажа болохо аал!

... жэлдэ «Правда» газетэ лите-...н шухала асуудалнуудаар ...эдэн статьянуудые ба түрүү ...удые толилһон байна. «Ли-...рада идеологическа хазагай-...уудые гаргахагүйн түлөө», ...айханай литературын ор-...шуулганууд тухай» статьянууд соогоо «Правда» болбол уранзохёолнуудай идейнэ үндэр шанартай, уран хурса байхын тулада, литературада идеологическа али бүхы хазайралгануудтай эрид шангаар тэмсэхыень, советскэ патриотизмын идеянүүдые эсэшэ сусашагүйгөөр пропагандалхыень, агуу ехэ Эхэ оронойнгоо героическа хэрэгүүдые зохёолнууд соогоо алдаршуулан дуулахыень уранзохёолшодһоо эриһэн байна. Мүн уранзохёолой литературын оршуулгын тон шухала асуудалнууд тухай ехэ тодорхойгоор хэлэгдэнхэй.

Зүгөөр, республикын уранзохёолшодой союзай правлени эдэ статьянуудтай дашарамдуулан, манай бурят-монгол литературын алдуу эндүүтэй ба дутуу дунда зүйлнүүдые хаража үзөөгүй. Теэд эдэ асуудалнуудаар зүбшэн хэлсэмээр зүйлнүүд байгаагүй гэхын аргагүй. Идейнэшье, уранһайханайшье талаарнь хараад үзэхэдэ, манай литературада олон дутагдалтай зохёолнууд бии байна. Дээрэ дурсагдаһан жэшээнүүд дээрэһээшье энээниие харанабди. Мүн ородой классическа ба советскэ литературын нилээд олон зохёолнууд бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулагданхай. Тиимэһээ, олохон жэлдэ хэгдэһэн оршуулгын хүдэлмэриин зарим дүй дүршэл ба дутуу дунда зүйлнүүдые согсолон хаража үзэмөөр болоо.

Республика дотор литературна критикэ илангаяа ехээр гээгдээд байна. Литературна критикэ хүгжөөхэ ба дэлгэрүүлхэ талаар бурят-монгол хэлэн дээрэ хэблэгдэн гарадаг «Байкал» гэжэ альманахшье һайн жэшээ харуулнагүй. Эндэ хэблэгдэһэн критическэ зарим статьянууд гол түлэб зохёолой удхые дамжуулан хэлэлгээр дүүрэшэнэ. Бурят-монгол литературын гол шухала асуудалнууд шиидхэгдэнэгүй. Критикэ ба библиографиин асуудалнуудаар статьянуудые республикын элитэ уранзохёолшод өөһэдөө бэшэдэггүй зантай. Тэдэнэр өөһэд өөһэдынгөө зохёолнууд тушаа критическэ статьянуудые хэблэлдэ огто толилдоггүй байна.

«Байкал» гэжэ альманах тухай хэлэбэл, тэрэ хадаа ехэ бэлэхэн мүрөөр бүтэшэдэг байха юм. Редакционно коллегинь оройдоо түсэбгүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Авторнуудтайгаа тон һулаар ажалладаг. Һонин һонин асуудалнуудаар очеркнууд болон рассказуудые авторнуудта эртэнһээ захижа бэшүүлхэ тухай огто һанаашархадаггүй. Альманахынь ехэнхидээ бэлэн байһан гү, али түрүүн хэблэгдэһэн материалнуудһаа бүрилдэдэг. Альманахта толилогдохо зохёолнуудаа редколлегиингээ заседани дээрэ һайтар зүбшэн хэлсэдэггүй. Тиимэһээ зарим ушарта ехэ дутагдалтай зохёолнууд хэблэгдэшэдэг. Жэшээнь, Б. Мунгоновой «Хододоо ногоон нарһан», Д. Гунзыновай «Би залууб!» гэжэ рассказууд дутуунуудтай байһан аад, заһагдангүйгөөр альманахын 5-дахи ба 6-дахи номернууд соо толилогдошоһон байха юм.

Тэрэшэлэн эхилжэ байһан ба залуу уранзохёолшодые хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй идейнэ ба политическэ хатуужалые шангадхаха, уранһайханайнь мэргэжэлые дээшэлүүлхэ тушаа ямаршье хүдэлмэри ябуулагданагүй. Энэ хүдэлмэри һүүлэй үедэ оройдоо мартагдашоо. Имагтал жэлдээ нэгэ дахин залуу уранзохёолшодой зүблөө үнгэргэхэ боломсоороо, уранзохёолшодой союзай правлени энээн тушаа зарим хэды хүдэлмэри ябуулдаг байха юм. Энээн дээрэһээ хараад үзэхэдэ, тус правлени кампанейскэ ёһоор ажалладаг зантай. Жэшээнь, Москвада болоһон бурят-монгол литературын вечертэ бэлдхэжэ байхадаа, республикын уранзохёолшодой союзай правлени нилээд эдэбхитэйгээр ажаллаһан аад, харин вечернүүдэй үнгэрэмсөөр, бүхы хүдэлмэринь элитээр һуларшаһан байна.

Тиин, творческо хүдэлмэриин шухала шухала асуудалнууд тушаа республикын уранзохёолшодой союзай правлениин хүдэлмэрие хаража үзэхэдэ, тус правлени хангалтагүйгөөр ажаллана, уранзохёолшодой творческо хүдэлмэрие толгойлогшо, бурят-монгол литературын хүгжэлтын хэрэгүүдые үүсхэгшэ центр боложо шадаагүй. Энэ правлениин зарим гэшүүд өөһэдынгөө тон ехэ харюусалгатай ба хүндэтэй уялгада хайша хэрэгээр хандана, бурят-монгол литературын хүгжэлтэдэ бодото анхаралаа табинагүй.

ВКП(б)-гэй Центральна Комитет болбол ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлгын хэрэгтэ уранзохёолшодой урда угаа ехэ харюусалгатайшье, хүндэтэйшье зорилгонуудые табина. Эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада республикын уранзохёолшодой союзай правлени өөрынгөө хүдэлмэриин бүхы стилиие эрид хубилгаха, ажал хүдэлмэридөө большевистскэ шүүмжэлэлэй оршон байдал бии болгохо ёһотой.

И. В. Сталинай монументальна скульптуранууд Германска Демократическа Республикын Правительствода дамжуулан үгтэбэ

БЕРЛИН, ноябриин 21. (ТАСС). Немецкэ ба советскэ арадуудай хоорондын хани барисаанай тэмдэг болгон, И. В. Сталинай монументнүүдые орон соогоо табиха гэhэн Германска Демократическа Республикын ниитын организацинуудай хүсэлэнгые хараада абажа, Советскэ Правительство болбол И. В. Сталинай монументальна хоёр скульптурые ГДР-гэй Правительствода бэлэглэбэ.

Һаяхан Берлиндэхи СССР-эй дипломатическа миссиин толгойлогшо Посол Г. М. Пушкин эдэ скульптурануудые ГДР-гэй премьер-министр Отто Гротевольдо дамжуулан үгөө. И. В. Сталинай монументнүүдые хүлеэн абаха зуураа, Отто Гротеволь хадаа монументнүүдэй түлөө СССР-эй Правительстводо ГДР-гэй Правительствын ба бүхы немецкэ арадай үмэнэhөө баясхалан хүргэhэн, энэ бэлэг немецкэ арадай ба Советскэ Союзай арадуудай хоорондын хани барисаата холбоонуудые саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ туhалха байна гэhэн этигэлээ мэдүүлбэ.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн түрүүлэгшэдэ А. Я. Вышинский бэшэг эльгээбэ

ПАРИЖ, ноябриин 20. (ТАСС-эй тусхай корреспондент). ООН-эй Генеральна Ассамблейн 6-дахи сессидэ Советскэ Союзай делегациин толгойлогшо А. Я. Вышинский Генеральна Ассамблейн түрүүлэгшэ Нерводэ ноябриин 15-да бэшэг эльгээжээ. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Господин түрүүлэгшэ!

Греческэ хэдэн патриодуудай хэрэг тушаа Грециин сэрэгэй онсо сүүдтэ боложо байhан процесс тушаа ООН-эй генеральна секретариадай нэрэ дээрэ, мүн Сталинай, г. г. Трумэнэй, Эттлиин, Мао Цзедунай, Ориолиин, ООН-дохи хүнэй эрхэнүүдэй комиссиин, юристнүүдэй Уласхоорондын союзай, журналистнуудай Уласхоорондын союзай нэрэ дээрэ греческэ хэдэн ажал-ябуулагшадай октябриин 17-до ханлаhан хандалгын буулгабариие би абааб.

Хандалгын текстые Танай мэдээндэ хүргэхэ зуураа, би болбол Грецидэхи политическэ террорто дайрагдаhан хүнүүдые хамгаалха хэрэгтэ хүн ёhоной энэрхыгээр ханлаха гэжэ Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Генеральна Ассамблейн гурбадахи ба дүрбэдэхи сессинүүд дээрэ шиидхэhые хүтэлбэри болгохыетнай, Грециин сэрэгэй онсо сүүдээр сүүдлэгдэжэ байгаа патриодуудые абарха хэмжээ Нэгэдэмэл Нацануудай Организацяар дамжуулан дары абахыетнай, г-н түрүүлэгшэ, Таниие гуйнаб. Тэдэ патриодуудай саазалагдан алагдаха приговор гаргагдахын аюул тохёолдоод байна.

Гэхэтэй хамта, минии энэ бэшэгые Генеральна Ассамблейн документ болгон хэблэхэ ба бүхы делегацинуудта тараан эльгээхэ заабари үгэхыетнай гуйнаб.

Хүндэлэгшэ **А. Вышинский**».

Греческэ патриодуудай хандалгын текстнь доро үгтэбэ.

«Энэ хандалгаар, — гэжэ греческэ ажал-ябуулагшад бэшэнэ,— бидэнэр болбол Афинын гол зүрхэндэ, генеральна асфалиин байшан дотор хэгдэжэ байгаа зэрлиг аашанууд тухай мэдээсэхые хүсэнэбди. Гэхэтэй хамта, манай эхэ ороной цивилизациие бузарлажа байгаа зутар энэ зэрлиг ааша буруушааха ба зогсоохо эрилтэ хэхыень, политическэ үзэл бодолhоонь дулдыдангүйгөөр бүхы цивилизованно ба прогрессивнэ хүнүүдые уряалха гэжэ хүсэнэбди.

Рождествогой урда тээ олон зуугаад хүн—зариманиинь улицада, зариманиинь гэртээ байтараа—баригдаhан юм, тиигээд бидэниие генеральна асфалиин түрмэдэ мал шэнгеэр туужа асараа hэн. Антифашистска гү, али профсоюзна организацинуудай гэшүүд, интеллигентнэр, журналистнууд, адвокадууд, багшанар, врачууд, хүдэлмэришэд, албахаагшад, эхэнэрнүүд ба эрэшүүл, үбгэд ба хүгшэд, басагад, уушханай ханяадаар ба бусад үбшэнүүдээр үбдэhэн хүнүүд — бидэнэр бултадаа түрмэдэ хаагдаhан байгаабди.

Бидэнэй саашаа хэлэхэ баримтанууд хадаа тэндэ боложо байhан бузар аашануудай зарим зүйлые лэ харуулха байна.

Манай гэм хадаа «509» гэжэ уршагта хуулиие эбдэhэн ябадал болоно, тайлбарилан хэлэхэдэ, мүнөө байгаа «ёho гуримые» идеальна, нангин, алдуугүй гэжэ мэдэрдэггүй байнабди.

Арест хэгдэhэнэй hүүлээр, манай «гэмтэ хэрэгые» тодоруулхын тула, «асуултанууд» хэгдэжэ эхилhэн байгаа. Бидэнэр бүгэдээрээ нарин шангаар тусгаарлагдаhан байгаабди. Олохон хүнүүдые түрүүшын минутаhаа сохижо захалhан, гарнуудыень мушхаhан, цементнэ пол дээрэ нюсэгөөр хаяhан, эдихэ юумэгүйгөөр байлгаhан байна. Хүнүүдые илган тусгаарлаhан эдэ камеранууд могилануудтал адли, үнэндөө могилануудhаа бүри муу юм. Ушарынь, могила соо хэбтэжэ болохо гээшэ, эндэхи зарим камеранууд соо хүлөө жиижэ болохогүй, тэдэнь оройдоо нэгэ квадратна метр талмайтай юм. Зарим камеранууд соонь үдэр hүнигүй балай харанхы, зарим соонь нюдэ гэмтээхээр хурса гэрэлтэй байдаг. Үбэлдөө эдэ камеранууд холодильнигуудтал адли, зундаа гитлеровскэ Майданегай пеэшэнгүүдые hануулна. Эндэхи байдая кладбищиин түхэлтэй, ханяажашье болохогүй. Илган тусгаарлаха бүхы камеранууд шэмээ соносохо талаараа ехэ жэгтэй юм. Нэгэ үзүүртэнь заахан шэмээнэй гарахада, эгээн холын камерада дуулдадаг байна. Үүдэнүүдэй ба хиналтын сонхонуудай таhалгаряагүй нээржэ, түрмын сахюулай хашхаржа ба шанга шангаар энеэжэ байдаг туладань, унтахын аргагүй юм. Үбэштэйрhэн ямар нэгэн хүнэй гү, али тамалалгые зүүдэндээ үзэhэн хүнэй шанга хашхараан гэнтэ, илангаяа hүниндөө анир шэмээгүй байхада соностоходонь, эгээн жэгшүүритэй бэрхэ байдаг».

«Үбэштэйрhэн хүнүүд хүлөөр дэбhүүлхэ, хүлюулхэ, амаа бүглүүлхэ гү, али ямар-нэгэн тарилгаар тарюулха хүрэтэрөө таhаралтагүй хашхардаг,—гэжэ хандалга соонь хэлэгдэнэ,—үбэштэйрhэн хүнүүдэй хашхаралдаанай гү, али түрмын сахюулшадай шанга энеэдэнэй зогсоходо, зарим эхэнэрнүүдэй ба уян эрэшүүлэй уйлаан, ёолоон дуулдажа байдаг.

Адаглалгын сонхо час бүхэндэ нээгдэжэ, сахюул хадаа «ши өөрынгөө байдалые тодорхойлхо, хамаг юумые хэлэжэ үгэхэ ёhотойш, үгы haашни—хэдэн удэрhөө шамайе үхэл хүлеэнэ» гэhэн «зүбшэл» үгэдэг юм.

Иимэ оршон байдалда «мүрдэлгэ» хэгдэдэг байгаа. Хэhээлтэ тамалалгын бүхы арганууд хэрэглэгдэдэг, алууршэ үүргэеэ далдалхые оролдодоггүй байгаа. Английска посольствын албахаагша, мүн демократическа гражданинуудые мүрдэхэ ба хюдаха талаар генеральна асфалиин хүтэлбэрилэгшэ, тагнуулша ба алууршэ, американец г-н Роберг Дрискол гү, али «Бобс» тэдэ аргануудые хэрэглэжэ мэргэжэhэн байна.

«Асуугдаха» хүнүүдые камерада оруулна. Бүхы юумээ бүрин хэлээгүй haатнай, худалаар хэлэhэн зүйлнүүдые бүридхэхэ аппарадаар шалгахабди гэжэ мэдүүлдэг байна,—«худал юумэ хэмжэгшэ» гэдэг тэрэ зүйлынь бодото дээрээ хүнэй бэедэ электрическэ разрядуудые хэдэг аппарат юм. Аппарадай хүдэлэлгые американец өөрөө хинана. Гэбэшье, греческэ хэлэ огто мэдэхэгүй, урдын гитлеровец, лаборант-немец тэрэ американецын туhалагшань юм. Асуугдажа байhан хүнэй толгойдо мүнөө үеын зобоолгын хадхуурта малгай үмэдхэнэ, тиин тэндэ байгшад ташаганаса энеэлдэнэ. Немец тэрэ дары ток оруулжа, приборнуудай түргөөр хүдэлжэ байгаа стрелкэнүүдые хинан, «дозонуудые» тааруулжа эхилнэ. Асуугдажа байhан хүнэй бэе, нервнүүд, доторынь олон мянган зүүгээр хадхуулжа байhан шэнги болоно. Үбшэн, зоболон гээшэнь хэлэхын аргагүй. Шинии зүрхые түмэр гарай бажуужа, ухаа мэдээ алдуулжа байhан шэнги болохо юм.

Һэшхэлгүй гитлеровец аппарадуудаа тааруулна. Греческэ «мүрдэгшэ» хадаа асуугдажа байhан хүнэй харюунуудые баадхажа хэлүүлнэ, тиихэдэнь американец-алууршан ханалтатайгаар энеэбхилнэ.

Асуугдажа байhан хүнэй ухаагаа гээгээ haань, мэдээ алдан унахаяа байгаа haань, тогые саг зуура болюулдаг».

Түрүүшын үдэрнүүдтэ Лия Флотья бэеэ хоролон «алаба». Ремесленник Димитрий Афанасопулос, наймааша Ставрос Питакас, багша Самис, Федора Георгиаду, hүүлээрнь Спирос Лонгос гэгшэд үбэштэйрhэн гү, али бэеэ хоролон алаhан байна. Олон хүнүүд эдэгэдэггүй үбшэнүүдээр үбдөө, зариманиинь залуу байхадаа буурал толгойтой болоо. Тиигэжэ, асфали хадаа гэмнэлгын гэршэнэрэй «элирхэйлгые» абадаг, тэдэ гэршэнэрынь гэмнэгдэгшэд болодог юм.

Хүнүүдэй сэдьхэл бодол ба мэдэрэлые бууруулхын тулада иимэ аюултай хүсэрхэлгэ хэзээдэшье, хаанашье хэрэглэгдээгүй байха. Энэ тамалалга үдэр ба неделеэр бэшэ, харин бүхэли hарануудаар үргэлжэлжэ, хүнэй амиинь дуhал дуhалаар таhалдуулдаг байна. Түрмэдэ хаагдаhан хүниие үхэлтэй тэмсэхыень минута бүри баалаhан байгаа».

«Октябриин 19-дэ греческэ сэрэгэй сүүдтэ,—гэжэ греческэ ажал-ябуулагшад түгэсхэлдөө бэшэнэ,— манай хэрэгые хаража үзэхэ байна. Сүүдлэгдэхэ хүнүүд 100 шахуу юм. Дээрэ дурсагдаhан хүшэр хүндэ хэhээлтын үедэ зарим хүнүүдэй үгэhэн «элирхэйлгын» үндэhөөр, бидэниие сүүдэй юрын мүрдэлгэгүйгөөр сүүдлэхэ hанаатай байна.

Гэбэшье, үнэндөө бидэнэр гэмнэгдэгшэд бэшэбди. Эдэ «асуулта» эмхидхэhэн хүнүүд, тэрэниие үүдхэhэн полицейскэ гүрэн ёhотойл гэмнэгдэгшэд гээшэ. Асфалиин отделени бэшэ, харин үнэхөөр сүүд байгаа haа, сэрэгэй онсо сүүд эдэ бүхы «мүрдэгшэдые» дуудаха ба тэдээнhээ асууха ёhотой. Түрүүшын ээлжээндэ американец Роберт Дрисколые ба тэрэнэй туhалагша—гитлеровскэ алууршые дуудаха ёhотой.

Зүгөөр, манай талада байхые ба энэ сүүд дээрэ бидэнэртэ туhалхые бүхы культурна ба прогрессивнэ хүнүүдhээ эринэбди. Бидэнэр хадаа манай цивилизациие бузарлажа байгаа энэ зэрлиг түрмэнүүдые болюулхын түлөө тэмсэхэ уряатайгаар бүхы үнэн бодолто хүнүүдтэ нэн түрүүн ханданабди.

Н. Белояннис, албахаагша Афродита Миниати, профсоюзна ажал-ябуулагша Г. Подарас, профсоюзна ажал-ябуулагша Ст. Граменнос, журналист Ст. Дромазос, журналистка Элли Иоанниду, багша К. Николакопулос.

1951 оной октябриин 17».

Франциин типографска хүдэлмэришэдэй забастовко

Ажалай бүгэдэниитын конфедерацида ородог номой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзуулай федерациин уряагаар ноябриин 19-дэ типографска хүдэлмэришэдэй 24 часай бүгэдэниитын забастовко болоо гэжэ мэдээсэгдэhэн байгаа. Тус забастовко хадаа «Марсейез» гэжэ марсельскэ демократическа газетые полициин мүрдэлгэдэ эсэргүүсэhэн тэмдэг болгон эмхидхэгдэhэн байгаа. Тус газетын байра ноябриин 15-да полициин эзэлэгдээ.

Франциин ба Алжирай үдэр бүриин газетэнүүдэй типографинуудай хүдэлмэришэд энэ забастовкодо хабаадаа гэжэ газетэнүүд мэдээсэнэ, тэрээнhээ боложо Францида үглөөнэй ба үдэшын нэгэшье газетэ гаргагдаагүй.

Забастовкын хүсэтэ далайса ба Франциин типографска хүдэлмэришэдэй тэмсэлэй нэгэдэл хадаа марсельскэ газетэнүүдэй типографинуудай хүдэлмэришэдтэй хэлсээ хэхыень Буш Дю Рон департаментын префектые баалаhан байна. Ямаршье хэлсээн туйлагдаагүй ушарhаань, Марселиин типографска хүдэлмэришэдэй забастовко үргэлжэлжэ байна. «Марсейез» гэжэ демократическа газетэhээ гадна, тус хотото гаргагдадаг бүхы газетэнүүдэй типографинуудай хүдэлмэришэд октябриин 31-дэ эхилhэн энэ забастовкодо хабаадана. «Марсейез» гэжэ газетын администраци хадаа хэблэлэй хүдэлмэришэдэй эрилтые хангаhан ба тэдэнэй салин хүлhые 10 процентээр дээшэлүүлhэн байна.

Депутат-коммунист Жан Кристофоль информацин министрэдэ бэшэг эльгээжэ, «Марсейез» гэжэ демократическа газетын типографиин байрые полициин дары сүлөөлхые эрибэ гэжэ «Юманите» газетэ мэдээсэнэ. (ТАСС).

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, ноябриин 20. (ТАСС). Корейскэ Арадай армиин соединенинүүд Хитадай арадай hайндуратанай частьнуудтай нигта хани харилсаатай ябажа, бүхы фронтнууд дээрэ американо-английска интервентнүүдтэ ба лисынмановска армида эсэргүү шанга байлдаануудые хэжэ, тэдээндэ ехэ гээлтэ хоролтонуудые ушаруулжа байна гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Зүүн фронт дээрэ Каньсонhоо баруун-хойгуур Арадай армиин соединенинүүд hүүлэй хэдэн үдэрэй турша дотор дайсанай добтолгонуудые амжалтатайгаар гэдэргэнь сохёод, шухала 8 газар эзэлhэн байна. Янгуhаа хойгуур американска 7-дохи дивизиин ба лисынмановска 3-дахи дивизиин частьнууд артиллереэр ба хэдэн арбаад танкнуудаар дэмжэгдэн, Арадай армиин частьнуудта добтолhон болобошье, ехэ гээлтэ хоролтодо орожо, гэдэргээ намнагдаа.

Баруун фронт дээрэ Чхолвониин ба Чанданиин районуудта Арадай армиин частьнууд нютагай удхатай байлдаануудые хэhэн байна.

Үсэгэлдэр баруун эрьеын оршондо Арадай армиин частьнууд дайсанай 1 корабль шэнгээгээ,Ончжин хахад аралай дэргэдэ 1 кораблиие буляан абаhан байна.

ПХЕНЬЯН, ноябриин 21. (ТАСС) Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани ноябриин 21-дэ иигэжэ мэдээсэбэ:

Корейскэ Арадай армиин соединенинүүд Хитадай арадай hайндуратанай частьнуудтай нигта хани харилсаатай ябажа, бүхы фронтнууд дээрэ дайсанда ехэ гээлтэ хоролтонуудые ушаруулан, хамгаалалтын шанга байлдаануудые хэhэн байна.

Ноябриин 20-до, Зүүн фронт дээрэ Янгуhаа хойгуур Арадай армиин соединенинүүд дайсанай хэдэн шанга добтолгонуудые амжалтатайгаар гэдэргэнь сохёо.

Центральна фронт дээрэ Арадай армиин частьнууд түрүүшын рубежүүд дээрэ, нютагай удхатай байлдаануудые хэhэн байна.

Баруун фронт дээрэ Ионьчхоньhоо хойгуур английска 28-дахи бригадын частьнууд Арадай армиин хамгаалалтын лини сүмэлхэ зорилгоор шанга добтолгонуудые хэдэн удаа хэбэ. Гэбэшье, тэдэнэр Арадай армиин хүсэн түгэлдэр буудалгаар угтагдажа, гуримгүйгөөр сухаряа, байлдаанай поли дээрэ хоёр рото хүрэтэр сэрэгээ алуулhан байна.

Мүнөөдэр Арадай армиин зенитнэ частьнууд ба дайсанай самолёдуудые агнаа буудагшадай отрядууд дайсанай 3 самолёт унагааба, тэдэ самолёдууд Нампхо, Кансо ба Аньбень районуудта амгалан хүн зониие зэрлиг муухайгаар бомбодоhон байна.

Г. Раймундые сүлөөлхэ гэжэ дэлхэйн залуушуул эринэ

БУДАПЕШТ, ноябриин 21. (ТАСС). Испанска арадай эрхэ сүлөө ба эб найрамдалай түлөө хэлбэришэгүй тэмсэлшэ, Каталониин нэгэдэмэл социалистическэ партиин хүтэлбэрилэгшэ, Испаниин нэгэдэмэл социалистическэ залуушуулай хүтэлбэрилэгшэ байhан Грегорио Лопес Раймундо ба тэрэнэй 33 нүхэдые арестовалhан Испаниин франкистска зонхилогшодой гэмтэ шэнэ хэрэгүүд тушаа залуушуулай зэбүүрхэл тухай мэдээсэлнүүд дэлхэйн заха хизаар бүриhөө абтажа байна гэжэ демократическа залуушуулай Бүхэдэлхэйн федерациин секретариат мэдээсэнэ. Олон оронуудай залуушуул шуhата алууршa Франкын гэмтэ муухай hанаашалганууд тушаа зэбүүрхэлээ мэдүүлнэ, Барселонын 34 антифашистнуудые сүлөөлхэ гэжэ эринэ. Г. Раймундо ба тэрэнэй нүхэдые сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй комитет Италида байгуулагдаа. Хүнэй элементарна эрхэнүүдые франкистска зонхилогшодой хэhаха ябадалыень болюулха гэhэн эрилтэтэй олон зуугаад бэшэг ООН-дэ эльгээгдээ. Протестын митингнүүд энэ орон соо боложо байна.

Мексикэдэхи залуушуулай ба студентнүүдэй 15 организацинууд хадаа Франкын гэмтэ хэрэгүүдые шүүмжэлhэн ба испанска 34 антифашистнуудые сүлөөлхые дурадхаhан резолюци дурадхаха гэhэн эрилтые ООН-эй Генеральна Ассамблейдэ байгаа Мексикын ба Гватемалын түлөөлэгшэдтэ эльгээбэ.

Австриин, Иранай, Сириин залуушуулай организацинууд протестын телеграммануудые ООН-до эльгээгээ, мүн нэгэн hаналтай байhан тухай бэшэгүүдые Г. Раймундодо эльгээбэ.

Студентнүүдэй Уласхоорондын союзай секретариат хадаа Г. Раймундо ба тэрэнэй нүхэдые сүлөөлхын түлөө үргэн кампани дэлгэрүүлхые студентнүүдэй Уласхоорондын бүхы организацинуудые уряалhан байна.

Египедэй премьер-министр Нахас-пашын мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 20. (ТАСС). Юнайтед Пресс агентствын каирска корреспондентын мэдээсэhэнэй ёhоор, Египедэй премьер-министр Нахас-паша хадаа тус корреспондентын бэшэгээр табиhан асуудалнуудта харюу үгэхэ зуураа, египетскэ правительство Суэцкэ каналай зоноhоо англичанинуудые намнахые шангаар шиидхээ гэжэ мэдүүлбэ.

«Египедэй ба Англиин хоорондо гурбадахи талын холбоо баряа haань», египетскэ правительство ямар хараа бодолтой байхаб гэhэн асуудалда Нахас-паша иигэжэ харюусаба: «Бидэнэр холбоо бариха ябадалые хараалнагүйбди, энээн тухай хэниинешье гуйгаагүйбди. Египедhээ ба Суданhаа английска сэрэгүүдые гаргаха зорилготой ба тэдэнэй нэгэдэлые бодото дээрэнь мэдэрхэ зорилготой ямаршье холбоон дура хүсэл хангаха байна».

Англо-египетскэ конфликтдэ США-гэй үүргэ тухай мэдүүлгэ хэхэ гэhэн гуйлтада харюусаха зуураа, Нахас-паша хадаа энэ үүргэ гэмшэлтэй байна гэжэ хэлэбэ. США хадаа манай эрхэ сүлөөнүүдтэ эсэргүү байна, манай территори дээрэ Англиин агрессиие дэмжэнэ гэжэ тэрэ хэлэбэ. Каналай зонодо ба Суданда Англиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй байха ябадал ООН-эй Уставые саг үргэлжэ хэрзэгы муухайгаар эбдэжэ, эб найрамдалда ба бүгэдэниитын амгалан байдалда аюул тохёолдуулжа, мүн бэгэдэниитын бодото эб найрамдал байгуулгада хабаадахадань Египедтэ haад ушаруулжа байбашье haань, тэрээниие США дэмжэнэ.

Мүнөөнэй ушар байдалда хамаарха зуураа, Нахас-паша иигэжэ мэдүүлбэ: «Египедэй ба Англиин хоорондын харилсаануудай али зэргын ехээр муудаhаниие событинууд харуулна. Каналай зонодо зэбсэггүй гражданинуудта эсэргүү английска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дайсан харша ябуулганууд, дээрмэдэлгэ, коммунальна хангалгын предприятинуудые эзэлэлгэ, эд зөөриие хуряан абалга таhаралтагүйгөөр үргэлжэлжэ байна».

Франциин Национальна суглаанда

ПАРИЖ, ноябриин 21. (ТАСС). Плевенэй правительствода этигэлгын вотумые Национальна суглаанда үсэгэлдэр голосовалhанай дүнгүүд французска олониитын гол анхарал хандуулба. Правительствын экономическа политикотой дашарамдуулан, Плевен хадаа этигэл тухай асуудал табиhан байна. Тус политикые «Мейерэй түсэб» гэжэ хэблэл нэрлэжэ байха юм.

Плевенэй правительствода этигэлгын вотум үсэгэлдэр Национальна суглаанда голосовалагдаа. Этигэхын түлөө 246 голос, буруушааха 228 голос үгтөө. Ехэнхи олонхиие абажа шадаhан байна. 118 депутадууд, тэрэ тоодо баруунай 106 социалистнууд голосованиин үедэ hаналаа бариба, тиин Плевенэй правительство абарагдаа. Бүхы депутадуудай оройдоо 40 процентнь Плевенэй правительствын түлөө голосовалhан байна.

Голосованиин иимэ муу дүнгүүдые шэнжэлхэ зуураа, буржуазна хэблэлнүүд Плевенэй правительствын унахаа байhан тухайда нюуха аргагүйгүй.

Шатар

Шатараар СССР-эй XI[...] түрүү hуури эзэлхын ту[...]

Дүүрээгүй партинуудые ноя[...] 20-до Союзуудай Байшанга[...] тябрьска зал соо наадажа дүү[...]

40 ябалга хэhэнэй hүүлээр [...] винник Броншгейнhээ матер[...] булюу байгаа гэжэ мэдээсэ[...] юм. Удэнншегүй Бот[...] улам ехээр булиба. Брон[...] ноёноо абарха гэжэ байhаар[...] сэеэ алдаба. 56-дахи ябал[...] дэлхэйн чемпион илалта туйл[...]

Смыслов шэнээр наад[...] Моисеевтэй тэнсэхые зүб[...] Тайманов 69-дэхи ябадалдаа [...] ловые шүүгээ.

Котов—Симагин ба Бондар[...] —Петросян гэгшэдэй парти[...] шанга тэмсэл дэлгэрээ. Тү[...] хоёр нүхэд тэнсэбэ. Мос[...] чемпион Петросян 83-дахи я[...] даа шүүhэн байна.

Аронин Копыловые шүүгэ[...] магин Авербах хоёр наадаа[...] сэбэ.

5 турай hүүлээр дэлхэйн ч[...] Ботвинник ба ленинградска [...] Тайманов 5-hаа 4 очко [...] мурысөөнэй түрүү зэргэдэ [...] СССР-эй чемпион Керес 3,5[...] той байна.

Шатараар оронoй түрүү [...] эзэлэлгын 6-дахи тур ноябри[...] дэ Союзуудай Байшангай К[...] зал соо болохо байна. Тэндэ К[...] Керес, Флор—Смыслов, Бот[...] —Новотельнов, Липницкий-[...] штейн, Геллер—Копылов, Бо[...] ский—Терпугов, Авербах—[...] сян, Моисеев—Симагин, Та[...] —Аронин гэгшэд наадаха ба[...]

* * *

Зургаадахи тур

Ноябриин 21-дэ болоhон [...] дахи турай партинуудай ол[...] хурса ба hонин тэмсэлтэй ба[...]

Котов-Керес хоёр наадаад[...] сынь хэдэн алдуу хэжэ, шүү[...] Энэ илалта хадаа Котовые [...] рай түрүүшүүлэй тоодо ору[...]

Флор Смыслов хоёрой пар[...] шанга тэмсэлээр үнгэрбэ. [...] ябадалдаа Флорой сагынь [...] жа, шүүгдэhэндэ тоологдоо.

Хараар наадаhан Симаги[...] сеевэй бэрсые абhан байна[...] ссев шүүгдээб гэжэ өөрыг[...] лохо баатай болоо.

Дэлхэйн чемпион Ботвин[...] вотельновтэй наадаа. Энэ [...] 42-дохи ябадалдаа хойшолу[...] ба.

Липницкий Броншгейн [...] парти наадагдажа дүүрээгүй[...]

Геллер Копыловтой наада[...] дэнэй парти мүн лэ хойшол[...] даа. Одесскэ мастер 3 хүбүү[...] гэ фигураар үгэбэ.

Бондаревский Терпуговые [...] гээ. Тайманов—Аронин, Петр[...] Авербах гэгшэд наадаад, т[...]

Ноябриин 22-то Союзуудай [...] шангай Колонно зал соо 7-д[...] болохо байна.

(ТА[...]

Улан-Удэ городой хоккеист[...] уулзалга

Ноябриин 18-да БМАССР-[...] жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадио[...] рэ катогые нээлгэ болоо. Ста[...] мульhэн талмай дээрэ Улан-У[...] родой эрхим конькишад [...] байна. Катогые нээлгын хү[...] дэ зорюулhан горсдкой ком[...] кубок Ленинэй орденто П[...] локомотивайхид абаба.

Удаань ПВЗ-гэй «Локомо[...] «Динамо» обществонуудай [...] истнүүд талмай дээрэ гараа[...] хоёр командын уулзалга ехэ[...] холтой байгаа. Нааданай тү[...] минутануудта хэниинь шье тоо[...] шадаагүй. Вратарьнуудынь [...] наадаа. Тиигэжэ байтар П[...] «Локомотивай» хоккеист И. [...] динамынхидай ворота руу түр[...] шайба сохижо оруулба. Үш[...] минута үнгэрөөд байхада хо[...] шайба оруулжа, 2:0 тоо[...] наадандай түрүүшын хахад [...] hэн байна.

Хоёрдохи хахадта динам[...] локомотивайхидай воротада [...] тэй добтолго хэhэн байна. Г[...] локомотивай вратарь Хрено[...] гэшье бүмбэгэ ворота руугаа [...] гүй. ПВЗ-гэй командаhаа [...] Назаров, Никифоров, Шалах[...] шэд тоогоо 7 хүрэтэр нэмэбэ[...] дой хоккейсэр түрүүшын [...] ПВЗ-гэйхидэй алалтаар — [...] гойгоор дүүрэбэ.

Харюусалгата ре[...] Б. А. ОЧИ[...]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 28. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственно[...] промышленности—6-84, мест. информации и писем—6-64. Для междугородных переговоров 16.

Н—03730. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 100[...]